

NÁVRH SYSTÉMU DALŠÍHO NÁVAZNÉHO DOSTUPNÉHO BYDLENÍ V RÁMCI PREVENCE SOC. VYLOUČENÍ

NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ

31. 12. 2021

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

mmmm
nové město nad metují

MOORE

OBSAH

Základní informace	3
1. Úvod	4
2. Sociálně-demografická charakteristika území města Nové Město nad Metují	6
2.1 Obecná charakteristika území města	6
2.2 Obyvatelstvo města	6
2.3 Trh práce a nezaměstnanost ve městě	11
2.4 Osoby bez domova	14
2.5 Sociální dávky ve městě	14
3. Cílová skupina a potřeby v oblasti bydlení	17
3.1 Cílové skupiny v NMnM	18
4. Bytový fond města	20
4.1 Bytový fond v NMnM	20
4.1.1 Současná situace trhu bydlení ve městě	22
4.2 Bytový fond ve vlastnictví NMnM	24
5. Sociální služby a sociální práce s cílovou skupinou	26
5.1 Dostupné služby sociální prevence pro obyvatele města NMnM	26
6. Výsledky Dotazníkového šetření	30
6.1 Dotazníkové šetření mezi poskytovateli služeb pro cílovou skupinu	30
6.2 Dotazníkové šetření mezi školskými zařízeními	35
7. Výsledky rozhovorů s klíčovými aktéry v oblasti bydlení	37
8. SWOT analýza	40
9. Návrh systému dostupného bydlení ve městě NMnM	42
9.1 Žádost o přidělení bytu v režimu sociálního bydlení	42
9.2 Přidělování obecních bytů v režimu sociálního bydlení	42
10. Strategické cíle a opatření včetně rizik souvisejících se zavedením navrženého systému do praxe a ekonomických dopadů realizace	44
11. Seznamy	50

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Název projektu: Rozvoj regionálního partnerství v sociální oblasti na území obcí Královéhradeckého kraje II

Datum vyhotovení: 31. 12. 2021

Objednatel:

Název: Královéhradecký kraj (dále také „KHK“)

Adresa: Pivovarské náměstí 1245/2, 500 03 Hradec Králové

Kontaktní osoba: Mgr. Martin Červíček, hejtman

Pověřující zadavatel:

Název: Nové Město nad Metují (dále také „NMnM“)

Adresa: nám. Republiky 6, 549 01 Nové Město nad Metují

Kontaktní osoba: Petr Hable, starosta

Zpracovatel:

Název: Moore Advisory CZ s.r.o. (dále také „Moore“)

Adresa: Karolinská 661/4, 186 00 Praha 8

Kontaktní osoba: Ing. Petr Štětka, manager

1. ÚVOD

Tento dokument je výstupem z realizace veřejné zakázky s názvem „Návrh systému dalšího návazného dostupného bydlení v rámci prevence soc. vyloučení v NMnM.“ Tato veřejná zakázka je realizována v rámci projektu „Rozvoj regionálního partnerství v sociální oblasti na území obcí Královéhradeckého kraje II – dílčí část 7 – Zajištění analytických podkladů pro tvorbu střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb,“ reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_007/0011870, který je spolufinancován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost. Objednatel této veřejné zakázky je Královéhradecký kraj za účasti Nového Města nad Metují a Zhotovitelem je společnost Moore Czech Republic s.r.o., a to na základě smlouvy uzavřené dne 15. 4. 2021.

Cíl dokumentu

Bydlení je pro osoby jedním z klíčových nástrojů, prostřednictvím kterých jsou zajišťovány základní potřeby, a to potřeba bezpečí, jistoty a také základní tělesné potřeby. V současnosti jsou ve společnosti zásadní problémy spojené s bydlením, jedná se především o rostoucí výdaje na bydlení, které odráží rostoucí ceny nemovitostí a nájemného, dále také rostoucí ceny energií, tepla a vody a tlak na snižování jejich spotřeby. K těmto problémům navíc roste hrozba sociálního a prostorového vyloučení a absence preventivních nástrojů, které by zabránily vzniku vyloučení. V Koncepci sociálního bydlení České republiky 2015-2025 jsou dále zmíněny problémy rostoucího počtu osob bez domova a osob ohrožených ztrátou bydlení, rozšiřování sociálně vyloučených lokalit či skutečnost, že doposud nebyl přijat zákon o sociálním nebo dostupném bydlení. Absence takového zákona má za následek, že není dán standardní systém, kterým by se jednotlivé obce řídily a taktéž chybí systémový přístup sociální práce v této oblasti. Nastavení systému sociálního bydlení je tak pouze na dané obci, pokud se ho rozhodne realizovat.

Zpracování tohoto dokumentu je tak důležitým krokem ke zlepšení situace osob v bytové nouzi v Novém Městě nad Metují a zároveň umožní reagovat na potřeby těchto osob. Dokument má za cíl nastavení základního rámce systému dostupného bydlení ve městě na základě provedené analýzy problematiky bydlení ve městě. Zároveň výstupy dokumentu pomohou vedení města a dalším aktérům sociální a bytové politiky řešit problematiku dostupného bydlení na území města.

Základní pojmy

Pro účely dokumentu je definováno sociální bydlení a pojmy spojené s touto problematikou. Sociální bydlení je, podle definice Ministerstva práce a sociálních věcí (dále též „MPSV“), bydlení, které se poskytuje osobám v bytové nouzi nebo osobám, jež jsou bytovou nouzí bezprostředně ohrožené a také osobám, které vynakládají na bydlení nepřiměřenou výši svých příjmů. Sociální bydlení se poskytuje v souladu se základními principy. V rámci sociálního bydlení mají uživatelé nastavené specifické podmínky nájmu a v případě potřeby se jim také poskytuje podpora sociálních pracovníků formou sociální práce.¹ V sociálním bydlení jsou využívány **sociální byty**, které jsou standardními zkolaudovanými byty, jejichž lokalita by se měla nacházet mimo sociálně vyloučené lokality. Sociální práce v režimu sociálního bydlení se poskytuje dle individuálních potřeb klientů s ohledem na konkrétní situaci. Mimo sociální byty se také využívá forma **dostupného bydlení**, což je pro osoby, které nepotřebují podporu formou sociální práce, ale z nějakého důvodu se nacházejí v bytové nouzi (např. pouze z důvodů nižších příjmů). Navíc může systém sociálního bydlení obsahovat také **krizové bydlení**. Jedná se o krátkodobou formu bydlení, zpravidla na několik měsíců, nejdéle na jeden rok. U krizového bydlení je proces schvalování smlouvy o ubytování zrychlený a během bydlení je osobám poskytnuta intenzivní sociální práce s cílem stabilizace jejich situace a pomoci najít nové bydlení.

¹ MPSV. ZÁKLADNÍ INFORMACE O SOCIÁLNÍM BYDLENÍ. Sociální bydlení [online]. [cit. 2021-10-11]. Dostupné z: <http://www.socialnibydleni.mpsv.cz/cs/co-je-socialni-bydleni/zakladni-informace-o-sb>

Uživatelé těchto forem bytů je možné rozdělit do 4 cílových skupin vycházejících z Evropské typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení v prostředí ČR (ETHOS).² Skupiny se dělí na osoby bez střechy, osoby bez domova, osoby žijící v nejistém bydlení a osoby žijící v nevyhovujícím bydlení. Mimo to je sociální bydlení určeno také osobám, které vynakládají na bydlení více než 40 % disponibilních příjmů a zároveň nemají schopnost tuto obtížnou situaci řešit samostatně na trhu s bydlením.

V rámci ČR byly tyto cílové skupiny konkrétněji definovány, jelikož situace s bydlením je mezi zeměmi odlišná a každá má svá specifika. Skupina osob bez střechy je vymezena jako osoby přežívající venku nebo využívající noclehárny. Skupina osob bez domova představuje osoby v ubytovnách pro bezdomovce, osoby v pobytových zařízeních pro ženy, osoby v ubytovnách pro imigranty, osoby před opuštěním instituce a uživatele dlouhodobější podpory. Skupina osob v nejistém bydlení zahrnuje osoby žijící v nejistém bydlení, osoby ohrožené vystěhováním a osoby ohrožené domácím násilím. Poslední skupina osob v nevyhovujícím bydlení představuje osoby žijící v provizorních a v neobvyklých stavbách, osoby žijící v neobyvatelném bydlení či přelidněných bytech. Současně je v sociálním bydlení nutné respektovat základní principy, a to princip solidarity, potřebnosti, bydlení v bytě, nediskriminace, individuálního a diferencovaného přístupu, nesegregace, posilování kompetencí, prevence a subsidiarity.

Bydlení především a prostupné bydlení (Housing First a Housing Ready)

V rámci sociálního bydlení existují dva základní koncepty, které popisují přístup k řešení této problematiky, jedná se o bydlení především (Housing First) a prostupné bydlení (Housing Ready). Koncept bydlení především přistupuje k bydlení jako k základnímu východisku, kdy první aktivitou je poskytnutí osobám bydlení ve vlastním bytě, při kterém je zásadní poskytování podpory na udržení si bydlení dle individuálních potřeb. Jedná se o úspěšný koncept z New Yorku a je určený osobám potřebujícím velmi intenzivní sociální podporu, aby získaly schopnosti změnit svou situaci a bydlení si udržet. Vlastní domov je tak pro tyto osoby základem k vyšší spokojenosti a lepšímu zdravotnímu stavu prostřednictvím možnosti volby a kontroly nad svým životem.

Druhým zmíněným konceptem je prostupné bydlení, který je v ČR výrazně více rozšířený, což je dáno systémem sociálních služeb. Tento koncept se primárně orientuje na přípravu osob na bydlení ve vlastním, kdy tento proces je zakončen získáním standardního bydlení. Důraz je u prostupného bydlení na proces postupu osob jednotlivými stupni bydlení. Prvním stupněm je forma krizového ubytování v podobě okamžité pomoci v bytové nouzi. Druhý stupeň je forma tréninkového bydlení, v rámci kterého osoby pracují na získání kompetencí a vytváření návyků samostatného bydlení. Závěrečný třetí stupeň je sociální bydlení dlouhodobého charakteru.

² FEANTSA. ETHOS – Evropská typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení v prostředí ČR [online]. [cit. 2021-10-11]. Dostupné z: https://www.feantsa.org/download/cz___8621229557703714801.pdf

2. SOCIÁLNĚ-DEMOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ MĚSTA NOVÉ MĚSTO NAD METUJÍ

V této kapitole je popsána sociálně-demografická charakteristika území města Nové Město nad Metují. Nejprve je představena obecná charakteristika území města, následně je popsáno obyvatelstvo města dle struktury věku včetně predikce vývoje počtu obyvatel. Dále kapitola pojednává o trhu práce a nezaměstnanosti ve městě včetně exekucí. Následně je představena statistika počtu osob bez domova ve městě a nakonec je popsána statistika vyplacených sociálních dávek ve spojitosti s problematikou bydlení.

2.1 Obecná charakteristika území města

Tato kapitola postupně popisuje polohu města a definuje základní charakteristiku města. Město Nové Město nad Metují (dále též „město“) se z hlediska územního členění nachází v okrese Náchod, který je součástí Královéhradeckého kraje na severu České republiky. Nové Město nad Metují je situováno v části Orlického podhůří v turistickém regionu Kladské pomezí, v těsné blízkosti města leží na severu město Náchod a na jihu město Dobruška. Samotné město se skládá z celkem 4 částí: Nové Město nad Metují, Krčín, Spy a Vrchoviny. Město je obcí s rozšířenou působností, jejíž území je vymezeno obcemi: Bohuslavice, Černčice, Jestřebí, Libchyně, Mezilesí, Nahořany, Nové Město nad Metují, Provodov-Šonov, Přibyslav, Sendraž, Slavětín nad Metují, Slavoňov a Vršovka.

Nové Město nad Metují je z pohledu počtu obyvatel 3. největší obcí okresu Náchod z celkem 78 obcí a 9. největší obcí Královéhradeckého kraje z celkem 448 obcí. Mezi další významná města patří v okolí Opočno, Česká Skalice, Hronov a Jaroměř. Město leží v nadmořské výšce 300-400 m n. m. a má celkovou rozlohu 23,12 km².

2.2 Obyvatelstvo města

V návaznosti na předchozí podkapitulu bude uvedena struktura obyvatelstva města NMnM dle dat Českého statistického úřadu (dále též „ČSÚ“). Bude popsána struktura obyvatelstva z hlediska pohlaví, věkových skupin (0-14 let, 15-64 let, 65 a více let) a průměrného věku. Popis bude doplněn tabulkami a grafy, které budou zachycovat změny ve struktuře za posledních 10 let.

Tato kapitola popisuje základní demografická data města na základě aktuálních veřejně dostupných zdrojů z Českého statistického úřadu. Královéhradecký kraj, ve kterém Nové Město nad Metují leží, se řadí na 10. místo z pohledu počtu obyvatel. Okres Náchod je se svými 109 487 obyvateli (k 31. 12. 2020) 3. největší okres Královéhradeckého kraje (z celkem 5 okresů). ORP Nové Město nad Metují je však s 14 214 obyvateli (k 31. 12. 2020) až 14. nejlidnatější ORP v Královéhradeckém kraji (z celkových 15)

Počet obyvatel s trvalým pobytem na území města během uplynulého desetiletí každým rokem klesal. Počet se pohyboval okolo 9,5 tisíc osob. Index maskulinity, vyjadřující podíl mužské populace na populaci ženské, se během sledovaného období pohyboval okolo hodnoty 93,5 bodů. Hodnota tohoto indexu indikuje výraznější zastoupení žen v populaci Nového Města nad Metují, město tak výrazně nevybočuje z normálu. Detailní informace poskytuje tabulka níže.

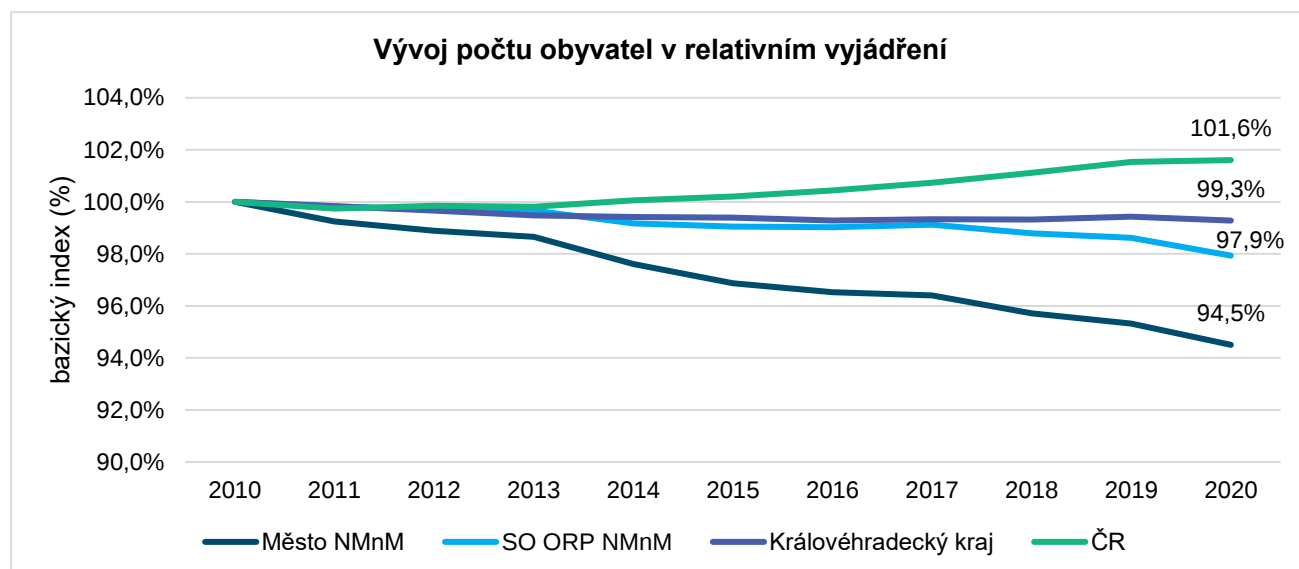
Tabulka 1 Počet obyvatel a pohlavní struktura ve městě NMnM k 31.12. v letech 2010–2020

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet obyvatel	9 859	9 784	9 749	9 726	9 623	9 550	9 517	9 504	9 436	9 398	9 317
Podíl mužů	48,3 %	48,2 %	48,3 %	48,3 %	48,4 %	48,3 %	48,3 %	48,1 %	48,3 %	48,4 %	48,5 %
Podíl žen	51,7 %	51,8 %	51,7 %	51,7 %	51,6 %	51,7 %	51,7 %	51,9 %	51,7 %	51,6 %	51,5 %
Index maskulinity	93,5	92,9	93,4	93,5	93,8	93,3	93,4	92,7	93,6	93,9	94,2

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ (vlastní zpracování)

Nové Město nad Metují evidovalo během sledovaného desetiletí výrazný pokles počtu obyvatel. Oproti tomu v celé České republice počet obyvatel vykazoval opačný trend, tedy růst populace. V ORP Nové Město nad Metují a v Královéhradeckém kraji střední stav obyvatel vykazoval stagnaci až mírný pokles. Detailní pohled na vývoj poskytuje graf níže.

Graf 1 – Vývoj počtu obyvatel ve městě NMnM a vyšších územních celcích v letech 2010–2020 (2010 = 100)

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ (vlastní zpracování)

Mezi lety 2010-2020 se počet obyvatel ve městě snížil o 543 obyvatel což představuje 5,5 %. Pro srovnání, během stejného období došlo k poklesu počtu obyvatel v ORP Nové Město nad Metují o 2,1 % a v Královéhradeckém kraji byl zaznamenán pokles o 0,7 %. Naopak v rámci celé České republiky vzrostl počet obyvatel o 1,6 %. Ačkoli je tedy úbytek obyvatelstva problémem celého regionu, Nové Město nad Metují doprovází tento jev ve vyšší míře. Primárně je úbytek obyvatelstva způsoben negativním migračním saldem, které představuje 80,5 % úbytku, tedy město má pravidelně více odstěhovaných než přistěhovaných. Zbýlých 19,5 % úbytku je přirozených, tedy ve městě bylo více zemřelých než živě narozených za sledované období. Detailní informace o pohybu obyvatelstva poskytuje tabulka níže.

Tabulka 2 - Pohyby obyvatelstva ve městě NMnM v letech 2010–2020

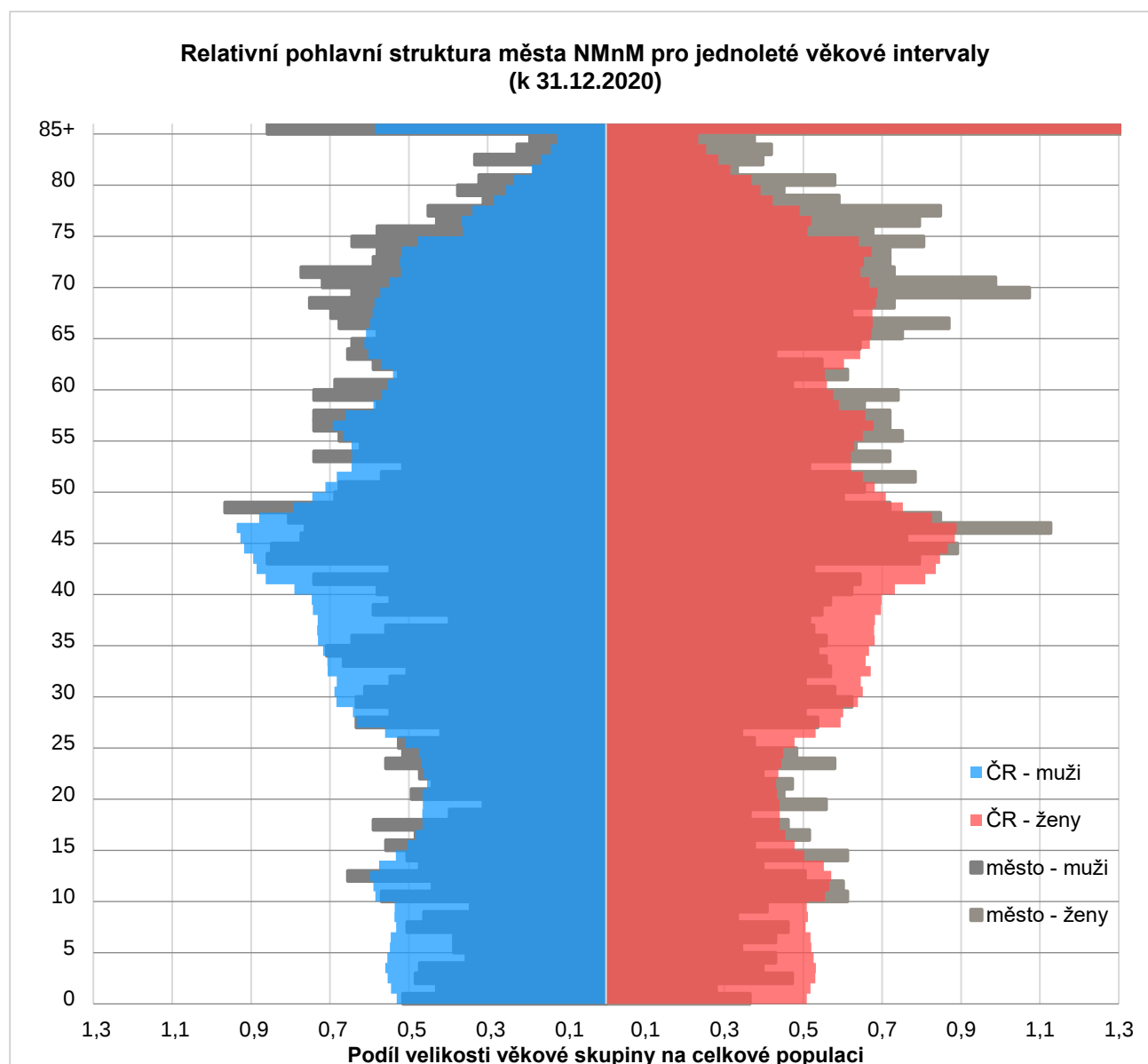
Rok	Obyvatelstvo (střední stav)	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek/úbytek		
						přirozený	migrační	celkový
2010	9 875	121	90	158	208	31	-50	-19
2011	9 811	63	93	165	192	-30	-27	-57
2012	9 789	90	89	170	206	1	-36	-35
2013	9 747	100	100	164	187	-	-23	-23
2014	9 688	74	101	185	261	-27	-76	-103
2015	9 579	74	103	158	202	-29	-44	-73
2016	9 567	88	84	175	212	4	-37	-33
2017	9 532	93	82	170	194	11	-24	-13
2018	9 493	96	111	128	181	-15	-53	-68

Rok	Obyvatelstvo (střední stav)	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek/úbytek		
						přirozený	migrační	celkový
2019	9 445	74	84	160	188	-10	-28	-38
2020	9 369	84	126	142	181	-42	-39	-81

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ (vlastní zpracování)

Graf níže zobrazuje věkovou pyramidu Nového Města nad Metují v porovnání s ČR v jednoletých věkových skupinách. Průměrný věk obyvatel města byl 45,8 let k 31. 12. 2020 a věková skupina obyvatel 40-49 let tvořila 15,1% podíl populace. Dále jsou relativně více zastoupené v populaci věkové skupiny 50-59 let, 60-69 let a 70-79 let. Naopak věkové skupiny 0-9 let, 10-19 let, 20-29 let a 30-39 let jsou zastoupeny relativně méně. Tento stav reflektuje zmíněný graf, který indikuje potenciálně nepříznivou situaci v blízké budoucnosti v podobě demografického stárnutí populace, kdy se početnější ročníky brzy přesunou do poproduktivního věku (65+ let) a budou negativně ovlivňovat věkovou skladbu obyvatelstva města. Tomuto trendu odpovídá i růst průměrného věku obyvatel, který se od roku 2010 zvýšil o 3,5 roku z hodnoty 42,3 let. S ohledem na současnou skladbu obyvatelstva bude tento trend nadále pokračovat.

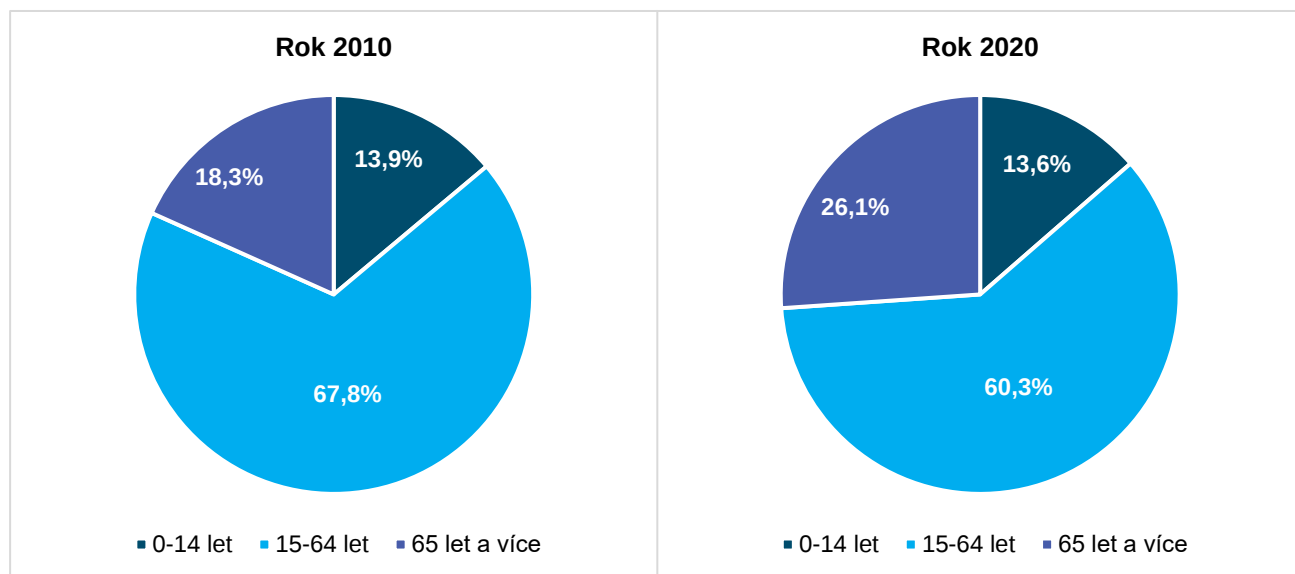
Graf 2 - Relativní pohlavní struktura města NMnM a ČR pro jednoleté věkové intervaly (k 31.12.2020)

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ (vlastní zpracování)

Co se týče hlavních věkových skupin v populaci města, k roku 2020 došlo oproti roku 2010 k úbytku populace ve věkové skupině 15-64 let. Zároveň došlo k navýšení podílu obyvatelstva ve věku 65 let a více. U předproduktivní věkové skupiny (0-14 let) došlo v roce 2020 pouze k velmi nepatrnému poklesu. Detailní srovnání poskytuje graf níže.

Graf 3 - Podíl hlavních věkových skupin na populaci města NMnM k 31. 12. v letech 2010 a 2020

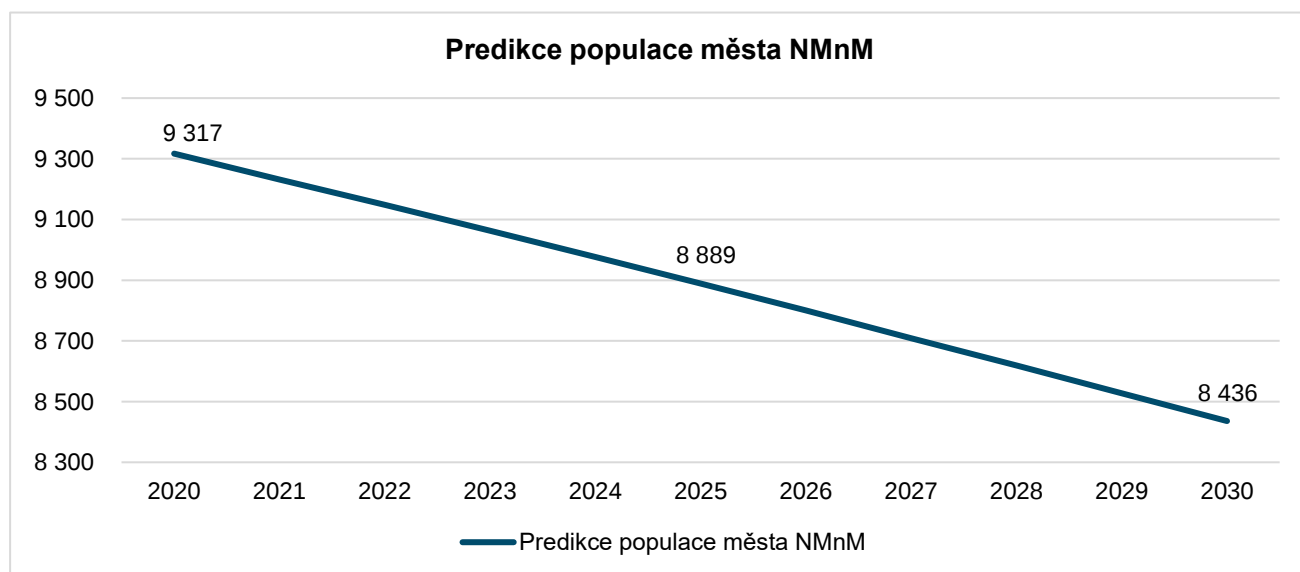

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ (vlastní zpracování)

V rámci demografické charakteristiky byla vyhotovena predikce vývoje počtu obyvatel města do roku 2030. Pro město a jeho budoucnost v oblasti dostupného bydlení je prognóza počtu obyvatel města a přibližné rozložení věkových struktur obyvatelstva ve městě podstatným faktorem. Prognóza vývoje počtu obyvatel byla vytvořena komponentní metodou, jejíž odhadované vstupní parametry vychází z prognózy ČSÚ ve studii Projekce obyvatelstva České republiky do roku 2100. Specifické míry úmrtnosti do značné míry kopírují vývoj predikovaných hodnot ČSÚ pro jejich střední variantu. V rámci prognózy byla předpokládána stagnace specifických plodností na váženém průměru posledních 3 let.

Grafické znázornění níže představuje předpokládaný vývoj celkové populace města. Je zřejmé, že ve sledovaném období při stávající struktuře obyvatelstva a negativní migrační bilanci města je očekáván setrvávající pokles počtu obyvatel, který by měl v roce 2030 dle odhadovaného vývoje klesat k hodnotě 8 436 obyvatel. Absolutně se jedná o pokles 881 obyvatel, což představuje úbytek 9,5 % obyvatel. Prognóza je ovlivněna vyšším podílem obyvatelstva postproduktivního věku a negativní migrační bilancí města.

Graf 4 - Predikce populace města NMnM

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ (vlastní zpracování)

Tabulka níže demonstruje předpokládaný počet obyvatel v rámci celku a ve věkových skupinách 0-14, 15-64 a 65-79 let a také 80 let a více. Z dat je patrné, že by do roku 2030 mělo dojít k relativnímu i absolutnímu úbytku počtu obyvatel ve věkových skupinách 0-14 let, 15-64 let i 65-79 let. Naopak ve věkové kategorii 80 let a více bude relativně vyšší počet obyvatel. Za pozornost stojí zvyšující se podíl obyvatel této věkové skupiny, jelikož se v následujících letech zvýší o přibližně 47 %, což přinese zvýšenou poptávku po malých dostupných a zároveň bezbariérových bytech (aspoň s výtahem), které budou odpovídat specifickým požadavkům seniorů v této věkové skupině.

Tabulka 3 - Predikce věkových skupin ve městě NMnM do roku 2030

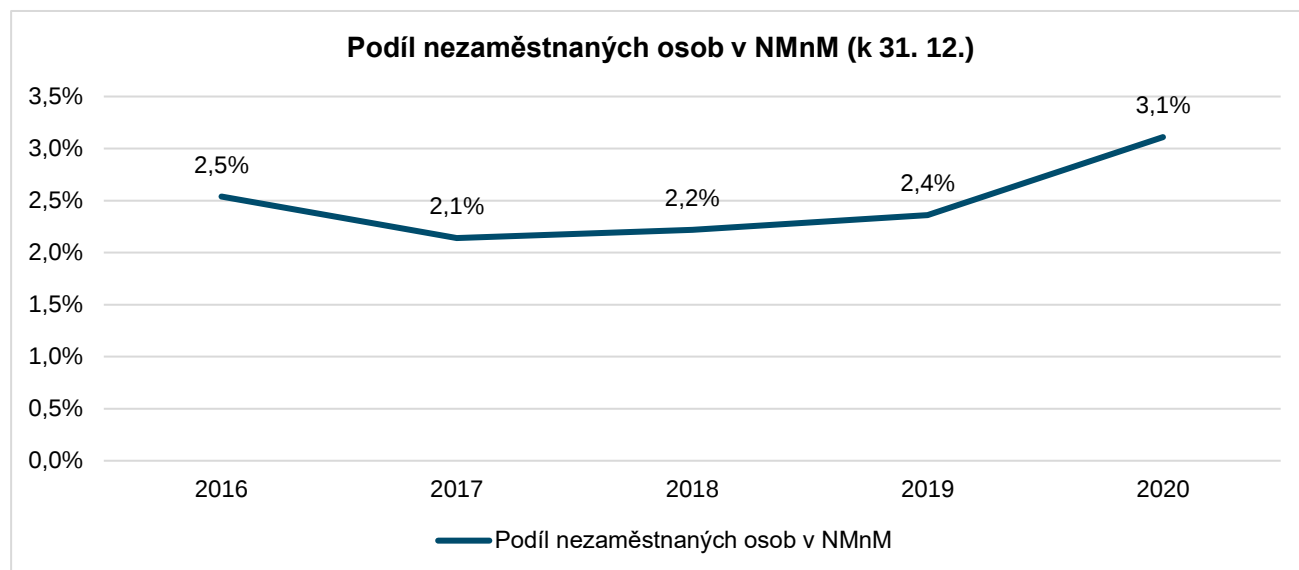
Věková skupina	Rok					
	2020		2025		2030	
0-14 let	1 269	13,6 %	1 094	12,3 %	1 032	12,2 %
15-64 let	5 614	60,2 %	5 404	60,8 %	4 981	59,0 %
65-79 let	1 879	20,2 %	1 714	19,3 %	1 606	19,1 %
80 let a více	555	6,0 %	677	7,6 %	817	9,7 %
Celkem	9 317	100,0 %	8 889	100,0 %	8 436	100,0 %

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ (vlastní zpracování)

2.3 Trh práce a nezaměstnanost ve městě

Následující podkapitola se zabývá trhem práce a nezaměstnaností ve městě včetně exekucí. Dle dat na konci roku 2020 Úřad práce ČR (dále též „ÚP“) evidoval ve městě NMnM podíl nezaměstnaných osob 3,1 %. Oproti předchozímu roku 2019 se jedná o zvýšení o 0,7 p. b., v předcházejících letech sledovaného období byl nejnižší podíl nezaměstnaných osob na konci roku 2017 s hodnotou 2,1 %. Podle posledních dostupných dat se však podíl nezaměstnaných osob v průběhu roku 2021 opět snížil na hodnotu 2,3 %.³ V porovnání s většími územními celky byl podíl nezaměstnaných osob na konci roku 2020 téměř shodný se stavem v ORP Nové Město nad Metují, Královéhradecký kraj vykazoval mírně vyšší hodnotu 3,1 % a v rámci celé ČR podíl činil 5,3 %. Podíl nezaměstnaných osob je tak v NMnM nejnižší z porovnaných územních celků. Samotný vývoj je zachycený v grafu níže.

³ MPSV. Nezaměstnanost v obcích od března 2014 [online]. 2021 [cit. 2021-11-05]. Dostupné z: <https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace5>

Graf 5 - Podíl nezaměstnaných osob v NMnM (k 31. 12.)

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ (vlastní zpracování)

Doplňující informace k nezaměstnanosti ve městě poskytuje tabulka níže. Z uvedených dat je zřejmé, že s rostoucím podílem nezaměstnaných osob se taktéž zvyšoval počet dosažitelných uchazečů ve věku 15-64 let⁴. Dále je možné za sledované období pozorovat nárůst počtu pracovních míst v evidenci ÚP do roku 2018, kdy byla nabídka pracovních míst nejvyšší a na jednoho uchazeče připadlo 1,8 pracovních míst. Následně počet pracovních míst poklesl a podíl nezaměstnaných osob se zvyšoval. Jak bylo uvedeno výše, podle posledních dat se podíl nezaměstnaných osob v roce 2021 opět snížil a nabídka pracovních míst v evidenci ÚP opět vzrostla, a to na hodnotu 187 v září 2021. Na každého uchazeče tak připadlo celkem 1,4 pracovních míst v evidenci ÚP.

Tabulka 4 – Trh práce a nezaměstnanost v NMnM (k 31. 12.)

Rok	Dosažitelní uchazeči 15-64 let	Obyvatelstvo 15-64 let	Podíl nezaměstnaných osob	Pracovní místa v evidenci ÚP	Počet dosažitelných uchazečů na 1 pracovní místo
2016	154	5 948	2,5 %	67	0,4
2017	127	5 848	2,1 %	150	1,2
2018	130	5 773	2,2 %	238	1,8
2019	136	5 692	2,4 %	220	1,6
2020	177	5 614	3,1 %	95	0,5

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ (vlastní zpracování)

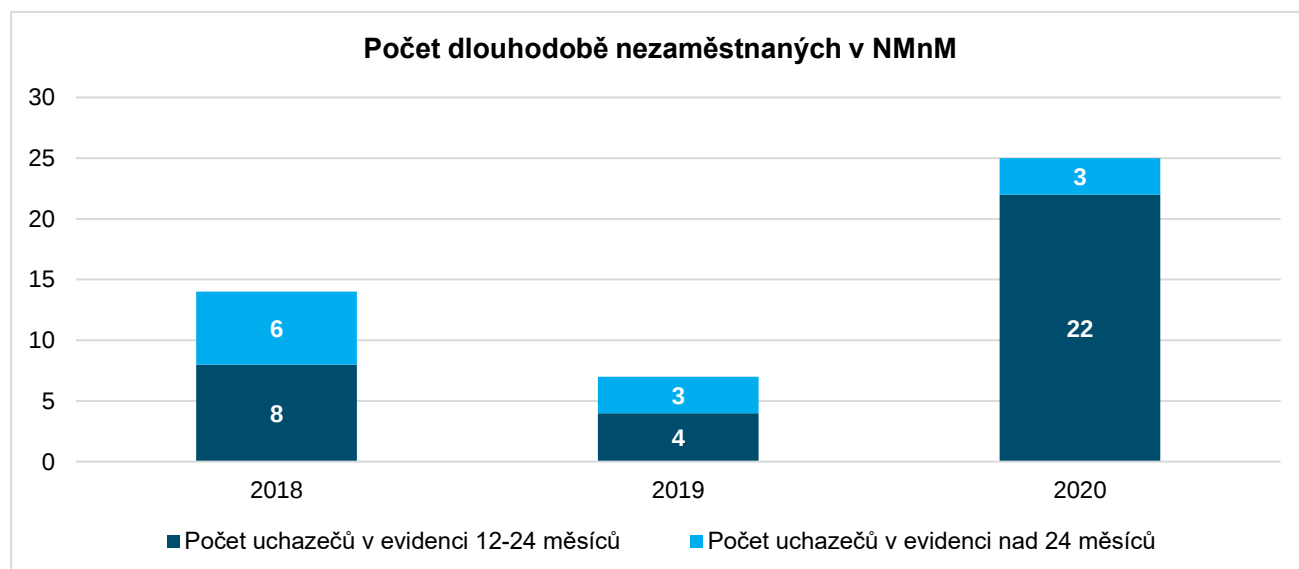
S ohledem na účely dokumentu je potřeba věnovat pozornost taktéž užší skupině nezaměstnaných osob, a to dlouhodobě nezaměstnaným, což jsou osoby bez placené práce více než 1 rok. Doba trvání nezaměstnanosti je velmi užitečným ukazatelem při charakterizování dynamiky trhu práce na určitém území. Poměr mezi běžnou a dlouhodobou nezaměstnaností může totiž jasně vymezit regiony či skupiny obyvatel, které mají značné potíže

⁴ Jedná se o uchazeče o zaměstnání ve věku 15-64, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Za dosažitelné se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, uchazeči v pracovní neschopnosti, uchazeči, kteří jsou zařazeni na rekvalifikační kurzy, nebo uchazeči, kteří vykonávají krátkodobé zaměstnání, a dále uchazeči, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo kterým je poskytována podpora v nezaměstnanosti po dobu mateřské dovolené.

na trhu práce. Jedná se především o stav při velmi nízké nezaměstnanosti, kdy její podstatný podíl tvoří dlouhodobě nezaměstnaní. Dlouhodobá nezaměstnanost osoby může mít zásadní sociální a psychologické dopady, které se mohou projevovat ztrátou společenských vztahů, ztrátou sebedůvěry a omezenou schopností komunikace. Negativní dopady jsou také u potenciálních zaměstnavatelů, kteří pochybují o motivaci osoby k práci, zachování odborných znalostí a dovedností a jsou projevují tak menší ochotu takové osoby zaměstnat.⁵

Graf níže poskytuje vývoj počtu dlouhodobě nezaměstnaných osob od roku 2018 do roku 2020. V roce 2018 bylo na území města celkem 14 dlouhodobě nezaměstnaných osob, které tvořily 10,5 % z celkového počtu nezaměstnaných osob v evidenci, v roce 2019 počet dlouhodobě nezaměstnaných poklesl na 7 osob a tím se snížil podíl na 4,9 %. V roce 2020 se ale počet dlouhodobě nezaměstnaných výrazně navýšil, a to na 25 osob, což činí 14,0 % z celkového počtu nezaměstnaných. Tento nárůst může být způsoben nižší nabídkou pracovních míst a také pandemií COVID-19. Zajímavé je, že z těchto osob je celkem 6 ve věku nad 60 let a 8 ve věku 51-60 let. Z pohledu zdraví má celkem 6 osob nějaké zdravotní omezení, 5 osob je zdravotně znevýhodněných a 4 osoby mají invaliditu 1. stupně. Zdravotní a věkové znevýhodnění osob významně ztěžuje získání zaměstnání na trhu práce, čímž se ocitají v ohrožení výše popsanych negativních jevů. Z toho důvodu je potřeba tuto skupinu osob monitorovat.

Graf 6 - Počet dlouhodobě nezaměstnaných v NMnM (k 31. 12.)⁶

Zdroj: Úřad práce Nové Město nad Metují (vlastní zpracování)

Exekuce ve městě

Související problematikou s nezaměstnaností jsou také exekuce, může se jednat o jeden z důvodů, proč osoby ztrácejí motivaci pracovat. Příčinou je skutečnost, že osobám v exekuci je často významná část mzdy odejmuta a zároveň je snížena dostupnost podpory formou sociálních dávek. Následně se tyto osoby mohou odvrátit od práce na pracovní smlouvu dle zákoníku práce a uchýlovat se k práci bez řádné smlouvy. Mimo tyto dopady exekuce současně prohlubují zhoršenou ekonomickou situaci a následkem může být i ztráta bydlení. V Novém Městě nad Metují bylo k 20. 4. 2020⁷ celkem 376 osob v exekuci, což činí 4,6 % z osob starších 15 let s celkovým počtem 1 817 exekucí. V průměru připadalo 4,8 exekucí na osobu, nejvyšší podíl tvořily osoby s 3-9 exekucemi (38 %) a 1 exekucí (31 %), 2 exekuce mělo 15 % osob a zbylý podíl 16 % připadal na osoby s 10 a více exekucemi. Oproti roku 2016 však došlo k výraznému poklesu osob v exekuci, a to o 46,6 % kdy

⁵ BROŽOVÁ, Dagmar. Společenské souvislosti trhu práce. Praha: SLON, 2003. ISBN 80-86429-16-4. [cit. 2021-11-5].

⁶ Data z let 2016 a 2017 nebyla k dispozici.

⁷ Novější data nebyla v době zpracování k dispozici.

v tomto roce bylo 704 osob v exekuci a podíl osob v exekuci činil 8,7 %, tedy o 4,1 p. b. vyšší. Mezi osobami v exekuci je 9 % seniorů, což odpovídá počtu 34 osob ve městě.⁸ U seniorů již nelze předpokládat, že exekuci splatí ze starobního důchodu, což činí tyto osoby o to více ohrožené. Zajímavé je, že v roce 2020 bylo vedeno pouze 10 klientů sociálních pracovníků jako osoby neschopné splácet závazky a pohledávky.⁹

2.4 Osoby bez domova

Osoby bez domova v NMnM se zdržují ve specifických vyloučených lokalitách. V roce 2020 město evidovalo na svém území celkem 25 osob bez domova, stejný počet i v následujícím roce 2021. Z krátkodobého pohledu se tak počet těchto osob nezměnil. Město má zmapované lokality, kde se jednotlivé osoby zdržují a v problémových lokalitách provádí Městská policie občasně kontroly. Nejčastějším problémem bránící změny situace je drogová nebo alkoholová závislost, z toho důvodu nemohou využít městskou ubytovnu nebo pobytovou sociální službu.

2.5 Sociální dávky ve městě

V následující podkapitole je pozornost zaměřena na sociální dávky v souvislosti s bydlením na území města Nové Město nad Metují. Podkapitola pojednává o dávkách státní sociální podpory a pomoci v hmotné nouzi ve městě. Dle MPSV státní sociální podpora „označuje dávky, poskytované osobám (rodinným příslušníkům) ve společensky uznaných sociálních situacích, kdy stát skrze jejich vyplácení z části přebírá spoluzodpovědnost za vzniklou sociální situaci.“¹⁰ V závislosti na příjmu se poskytují dávky přídavek na dítě, příspěvek na bydlení a porodné, bez závislosti na příjmu se poskytují dávky rodičovský příspěvek a pohřebné. Vedle státní sociální podpory poskytuje systém pomoci v hmotné nouzi „pomoc osobám s nedostatečnými příjmy, motivující tyto osoby k aktivní snaze zajistit si prostředky k uspokojení životních potřeb, za předpokladu, že každá osoba, která pracuje, se musí mít lépe než ta, která nepracuje, popřípadě se práci vyhýbá.“¹¹ Systém má za cíl bojovat proti sociálnímu vyloučení spolu v kombinaci se sociální prací s klienty. V systému pomoci hmotné nouzi se vyplácí příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádní okamžitá pomoc (dále též „MOP“).

V případě bydlení jsou vypláceny celkem dvě dávky z výše popsaných systémů. Dochází k tomu tehdy, když osoba nebo osoby, které jsou posuzovány společně, nemají dostatečné příjmy k úhradě přiměřeného bydlení, pak při splnění dalších podmínek může vzniknout nárok na sociální dávky, které svým účelem sledují zabezpečení potřeby bydlení. Jedná se o dávky:

- **příspěvek na bydlení** ze systému státní sociální podpory (zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, dále též „SSP“),
- **doplatek na bydlení** ze systému pomoci v hmotné nouzi (zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, dále též „ZPHN“).

Z těchto dávek má při poskytování přednost příspěvek na bydlení před doplatkem na bydlení.

Příspěvek na bydlení

Příspěvek na bydlení je dávkou ze systému státní sociální podpory, za sledované období 2018-2020 se průměrný počet vyplacených dávek za měsíc výrazně snížil, a to o 25,2 % z počtu 131 na 98. Průměrná výše vyplaceného příspěvku se naopak zvýšila o 8,6 % z 2 252 Kč na 2 274 Kč. Přibližně polovinu příjemců tvoří jednotlivci a druhou polovinu domácnosti s nezaopatřeným dítětem. Nejčastější forma užívání bytu příjemců je

⁸ OTEVŘENÁ SPOLEČNOST. *Mapa exekucí*. Mapa exekucí [online]. 2020 [cit. 2021-8-20]. Dostupné z: <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>

⁹ DENISA, Pišková. *Roční výkaz o sociální práci za rok 2020*. Nové Město nad Metují. 2021.

¹⁰ MPSV. *Informace pro občany*. MPSV [online]. 2021 [cit. 2021-8-20]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/informace-pro-obcany>

¹¹ MPSV. *Pomoc v hmotné nouzi*. MPSV [online]. 2020 [cit. 2021-8-20]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/pomoc-v-hmotne-nouzi>

nájemní bydlení, přibližně čtvrtinu tvoří vlastnická forma bydlení a méně než desetinu tvoří družstevní bydlení. Detailní informace poskytuje tabulka níže.

Tabulka 5 – Příspěvek na bydlení – průměrný měsíční počet příjemců ve městě

Rok	Průměrný měsíční počet příjemců (bez dalších SPO) příspěvku na bydlení						Průměrná výše vyplaceného doplatku
	celkem	v tom domácnosti		z toho forma užívání bytu			
		jednotlivců	s nezaopatřeným dítětem	vlastnická	nájemní	družstevní	
2018	131	66	60	30	90	11	2 525 Kč
2019	118	56	56	29	80	9	2 611 Kč
2020	98	50	42	20	69	9	2 742 Kč

Zdroj: MPSV (vlastní zpracování)

Při přepočtu počtu průměrně vyplacených dávek na 1 000 obyvatel v roce 2020 připadá pro území města NMnM celkem 10,5 vyplacených dávek na 1 000 obyvatel, v případě ORP NMnM je tento počet mírně nižší 9,3 a celé ČR je počet naopak vyšší s hodnotou 14,5. Z toho vyplývá, že na území města a ORP NMnM je vypláceno v průměru o 4 až 5 příspěvků na bydlení méně než je průměr ČR. Na území města a ORP je navíc vyplácen průměrně nižší příspěvek než v ČR, a to o cca 1 000 Kč. Za tímto rozdílem mohou stát rozdílné ceny bydlení na území města a ORP NMnM a zbytku ČR.

Snížování počtu vyplacených příspěvků na bydlení může indikovat postupné zlepšování ekonomické situace obyvatel. Lze se současně domnívat, že tento vývoj zapříčinil rovněž snížení počtu osob, které jsou ohrožené ztrátou bydlení. Je však nutné vzít v úvahu rovněž ty případy, kdy došlo jen k „těsnému“ nárůstu příjmů v domácnosti a tím k pozbytí nároku na příspěvek na bydlení. V tomto případě nelze tvrdit, že by u takových domácností došlo ke snížení míry ohrožení ztrátou bydlení. To znamená, že je na území města méně osob, pro které je úhrada nákladů na bydlení tak vysoký výdaj, že potřebují finanční podporu od státu.

Doplatek na bydlení

Doplatek na bydlení je, jak bylo zmíněno výše, dávkou hmotné nouze. Za sledované období průměrný počet vyplacených dávek za měsíc kolísal, vypláceno bylo v průměru 11 až 17 dávek za měsíc. Průměrná výše vyplacené dávky se však oproti výchozímu roku 2018 zvýšila a následně stagnovala, v roce 2020 činila 3 184 Kč. Doplatek na bydlení zpravidla pobírají osoby ve věku 27 let a více, které bydlí v nájemním bydlení nebo jiné formě užívání bytu, kam spadají ubytovací zařízení, podnájem a jiné.

Tabulka 6 - Doplatek na bydlení – průměrný měsíční počet příjemců ve městě

Rok	Průměrný měsíční počet příjemců (bez dalších SPO) doplatku na bydlení							Průměrná výše vyplaceného doplatku
	celkem	v tom příjemci ve věku			z toho forma užívání bytu			
		do 27 let	27 let a více	vlastnická	nájemní	družstevní	jiná (ubyt. zařízení, podnájem, aj.)	
2018	17	3	14	0	11	1	5	2 596 Kč
2019	11	0	11	0	8	0	3	3 202 Kč
2020	16	0	16	0	11	1	4	3 184 Kč

Zdroj: MPSV (vlastní zpracování)

Dále byl také průměrný počet vyplacených dávek za měsíc převeden na 1 000 obyvatel, což umožňuje srovnání s vyššími územními celky. Průměrně bylo v roce 2020 vyplaceno v Novém Městě nad Metují 1,7 dávky doplatku na bydlení na 1 000 obyvatel. V případě ORP Nové Město nad Metují byla hodnota mírně nižší 1,3 a v rámci ČR hodnota činila 3,1. Z toho vyplývá, že ve městě a ORP NMnM se vyplácí doplatek na bydlení v menší míře, než je průměr ČR.

Mimořádná okamžitá pomoc

Mimo příspěvek a doplatek na bydlení může v rámci získání bydlení hrát významnou roli také dávka mimořádné okamžité pomoci. Tato dávka může být použita jako řešení pro osoby, které nemají dostatek finančních prostředků na úhradu jistoty, která je vyžadována pro bydlení v režimu nájemního bydlení. Dle dat byla nejvyšší vyplacená celková suma mimořádné okamžité pomoci v roce 2020, a to ve výši 87 879 Kč. V předcházejících letech byla celková suma výrazně nižší, nicméně tato skutečnost je dána charakterem dávky. Ze sledovaných důvodů se dávka za poslední 3 roky vyplácela nejvíce z důvodu sociálního vyloučení (8) a vzdělání dítěte, méně často je vyplácena na předměty dlouhodobé spotřeby a mimořádné události (5). Zbylé důvody nebyla specifikovány. Kompletní přehled poskytuje tabulka níže.

Tabulka 7 – Mimořádná okamžitá pomoc – počet vyplacených dávek za rok ve městě

Rok	Počet vyplacených dávek mimořádné okamžité pomoci					Celkem vyplacená suma
	Celkem	z toho z důvodu				
		mimořádná událost	předměty dlouhodobé potřeby	sociální vyloučení	vzdělání dítěte	
2018	17	0	0	6	3	31 956 Kč
2019	14	0	3	0	1	21 099 Kč
2020	27	5	2	2	4	87 879 Kč

Zdroj: MPSV (vlastní zpracování)

3. CÍLOVÁ SKUPINA A POTŘEBY V OBLASTI BYDLENÍ

V rámci této kapitoly je vymezena cílová skupina dostupného a návazného bydlení, která je rozdělena do jednotlivých podskupin. Pro každou podskupinu je popsána situace ve městě. Cílovou skupinou jsou osoby, které jsou na trhu s bydlením z určitých důvodů znevýhodněné a výdaje na bydlení pro ně představuje dlouhodobě vysoké zatížení. Obecně jsou výdaji na bydlení zatíženy nejvíce domácnosti s nízkými příjmy, zejména domácnosti s pouze jedním příjmem. Což se týká hlavně neúplných rodin, rodin s nezaměstnanými členy, domácností jednotlivců (seniorů). Důležitou roli hraje také úroveň nájemného v dané obci, kdy nejvyšší nájem jsou často ve velkých městech. Mimo to jsou důležité také výdaje na energie (zejména u starších bytů) a provoz domácnosti, což může tvořit polovinu z celkových výdajů na bydlení. S ohledem na zmíněné skutečnosti byly v rámci Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015-2025 definovány základní cílové skupiny sociálního bydlení. Jedná se tak zvláště o „osoby na začátku a po skončení své profesní kariéry, samoživitelky a samoživitelé (častěji se jedná o ženy), lidé znevýhodnění na trhu bydlení z důvodu své národnosti, rasy či náboženství, mladiství a mladí, kteří opouští ústavní výchovu nebo pěstounskou péči, osoby odcházející z vězení, senioři, osoby se zdravotním postižením, zjevné, skryté a potenciální bezdomovci, nízkopříjmové domácnosti aj.“¹² V závislosti na situaci dané skupiny osob byly v koncepci stanoveny pro jednotlivé skupiny doporučené formy sociálního bydlení.

Dostupné byty pro:

- seniory, osoby se zdravotním postižením, samoživitelky a samoživitelé nacházející se v situacích definovaných v ETHOS nebo splňující příjmovou podmínku (více než 40 % disponibilních příjmů vynakládaných na bydlení),
- oběti domácího násilí,
- osoby opouštějící instituce (např. děti odcházející z dětských domovů),
- osoby opouštějící pěstounskou péči,
- ohrožené domácnosti s dětmi nebo tam, kde je nutné zajistit sloučení rodiny.

Sociální byty pro:

- rodiny s dětmi,
- osoby přežívající venku

Krizové bydlení pro:

- osoby, u kterých je výrazné riziko ohrožení na zdraví či životě.

¹² MPSV. Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015 - 2025 [online]. 2015 [cit. 2021-12-22]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/Koncepce_socialniho_bydleni_CR_2015-2025.pdf/4f243307-649b-ecf3-a191-3d89d33717c4

3.1 Cílové skupiny v NMnM

Pro město NMnM byly na základě uvedených zjištění vymezeny následující cílové skupiny:

- osoby přežívající venku a ve vyloučených lokalitách,
- osoby přebývající v ubytovně a sociálních službách,
- rodiny s dětmi, samoživitelky a samoživitelé,
- senioři,
- osoby se zdravotním postižením.

Osoby přežívající venku a ve vyloučených lokalitách

Celkem bylo identifikováno 19 osob, které žijí ve stavbách nevhodných k bydlení, často se jedná o chatu či jiné opuštěné stavení. Skupina osob tak není příliš početná, na druhou stranu je u této skupiny řada zásadních překážek bránící získání standardní bydlení. Nejčastějším problémem této skupiny osob bránící změně situace je drogová nebo alkoholová závislost. Toto je základní překážkou, kvůli které nemohou využít městskou ubytovnu nebo pobytovou sociální službu. Mimo to je také potřeba s těmito osobami pracovat na zvyšování finanční gramotnosti a pomáhat jim s oddlužením. Některé z těchto osob spolupracují s Odborem sociálních věcí.

Osoby přebývající v ubytovně a sociálních službách

Ve městské ubytovně bylo v červnu 2021 dlouhodobě ubytováno 5 klientů. Dále bylo zjištěno, že za rok 2021 mělo zařízení Dům Matky Terezy Hradec Králové (Oblastní charita Hradec Králové) celkem 3 klienty z NMnM a ubytovna v režimu azylového bydlení (Diakonie Broumov, sociální družstvo) měla 1 klienta. Jelikož se tato zařízení nenachází ve městě a je potřeba do nich dojet, mají tato zařízení klienty z NMnM pouze občas. Potřeby podpory i bydlení budou však individuální, jelikož v těchto zařízeních žijí domácnosti v různém složení a budou vyžadovat odlišnou míru podpory služeb.

Rodiny s dětmi, samoživitelky a samoživitelé

Podle informací poskytnutých zástupci školských zařízení tvoří děti, kterým hrozí sociální vyloučení, přibližně 5 % z celkového počtu dětí. Na základě průměrného počtu závislých dětí v rodině se tak může v bytové nouzi ocitnout cca 43 rodin.¹³ Zranitelné jsou zvláště neúplné rodiny. S ohledem na strukturu obyvatelstva se na základě provedeného odhadu bude v následujících letech počet dětí ve městě snižovat, a to přibližně o 18,7 % do roku 2030. Dle demografického vývoje lze předpokládat, že se poptávka po dostupném bydlení v bytech vhodných pro domácnosti s nezaopatřenými dětmi nebude zvyšovat. Potřeby bydlení této skupiny osob nicméně závisí také na ekonomické situaci a dalších faktorech, které mohou mít na situaci bydlení zásadní vliv. Jako problém se jeví skutečnost, že ubytovna ve městě není vhodná pro děti. Rodiny s dětmi či samoživitelé a samoživitelky pak nemají možnost rychle získat bydlení ve městě, když se naskytne krizová situace.

Senioři

Podle odhadu se předpokládá, že počet osob ve věku 65 a více let bude do roku 2030 stagnovat. Na druhou stranu se ale navýší počet osob ve věku 80 let a více. Na konci roku 2030 bude skupina osob ve věku 80 let a více tvořit téměř 10 % obyvatel města. Je potřeba monitorovat potřeby těchto osob v oblasti bydlení a včas reagovat. Růstem podílu osob v této věkové skupině se může zvýšit poptávka po pobytových sociálních službách,

¹³ Nelze jednoznačně určit počet rodin ve městě, jelikož některé mohou žít i v okolních obcích a do školy v NMnM dojíždí, zejména dojíždí mnoho studentů do odborné školy.

dostupném bydlení s výtahem, po pečovatelské službě a jiných. V současné době má město ve svém vlastnictví celkem 68 bytů s výtahem (z toho 23 bytů se zvláštním určením).

Specifickou skupinou jsou senioři v exekuci. Mezi osobami v exekuci je 9 % seniorů, což odpovídá počtu 34 osob ve městě. Pro seniory je nedostatek finančních prostředků problémem, který sami nemohou vyřešit. Nelze očekávat, že si obstarají práci a zvýší si tak příjem. Tyto osoby jsou odkázány na pomoc druhých a jedním z možných řešení je snížit jejich náklady na bydlení formou nižšího nájmu.

Osoby se zdravotním postižením

V okrese Náchod bylo na konci roku 2020 celkem 3 608 osob se zdravotním postižením.¹⁴ Z uvedeného počtu byl proveden odhad, dle kterého na území NMnM žije přibližně 310 osob se zdravotním postižením. S ohledem na stupeň postižení je odhadem 25 osob se středně těžkým postižením (TP), 200 osob s těžkým postižením (ZTP) a 85 osob se zvláště těžkým funkčním postižením nebo úplným postižením pohyblivosti nebo orientace s potřebou průvodce (ZTP/P). Počty doplňuje statistika vyplacených příspěvků na péči. V lednu 2020 bylo vyplaceno na území města celkem 331 příspěvků na péči. Z toho bylo 96 příspěvků pro příjemce s I. stupněm závislosti, 104 pro příjemce s II. stupněm závislosti, 77 se III. stupněm závislosti a 54 se IV. stupněm závislosti. Polovina z příjemců příspěvku na péči byla ve věku 80 let a více. Město v současné době má celkem 23 bytů s výtahem v režimu bytů zvláštního určení.

¹⁴ ČSÚ. Statistická ročenka Královéhradeckého kraje - 2021: Držitelé průkazů osob se zdravotním postižením podle okresů v prosinci 2020 [online]. 2021 [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/22-socialni-zabezpeceni-csve6x2p8z>

4. BYTOVÝ FOND MĚSTA

V této kapitole je popsán bytový fond města NMnM jako celek a bytový fond ve vlastnictví města NMnM. V první části této kapitoly byla využita data ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 (dále též „SLDB 2011“) dostupná na webu ČSÚ, jelikož výsledky z roku 2021 nebyly v době zpracování dostupné. V druhé části zaměřené na bytový fond ve vlastnictví města byla využita data poskytnutí primárně od města NMnM (Odbor majetku NMnM). Cílem kapitoly je představení bytový fondu ve městě a identifikace potenciálních možností pro realizaci nových možností dostupného bydlení.

Definice použitých pojmů:

- **Bytový fond** – bytovým fondem se rozumí souhrn bytů na daném území.
- **Domy** – domem jsou všechny domy určené k bydlení, které jsou obydlené i neobydlené, objekty s byty nebo bytem a ubytovací zařízení bez bytu, pokud slouží k bydlení. Mimo rodinných a bytových domů se započítávají i jiná zařízení určená k bydlení.¹⁵ Rodinný dům má nanejvýše 3 samostatné byty, nejvíce dvě nadzemní a jedno podzemní podlaží a podkroví. Rodinný dům může být samostatný, řadový nebo dvojdomek. Bytový dům je složený z více bytů, které jsou přístupné ze společné chodby nebo schodiště a zároveň se nejedná o rodinný dům. Počet podlaží zde není rozhodující.
- **Byt** – bytem je místnost nebo soubor místností, jež jsou součástí domu a tvoří obytný prostor. Tento prostor je určený k bydlení. Obydlený byt je byt, ve kterém má alespoň jedna osoba obvyklý pobyt. Neobydlený byt je byt, ve kterém nebyla žádná osoba s obvyklým pobytem.
- **Obytná místnost** – tím se rozumí část bytu (zejména obývací pokoj, ložnice, jídelna, kuchyň), která je určena k bydlení a má minimálně 8 m² podlahové plochy.
- **Vlastník domu** – tím může být fyzická nebo právnická osoba. Forma vlastnictví je rozhodující, nikoliv počet vlastníků. Fyzická osoba jako vlastník zahrnuje i případy více spoluvlastníků domu, pokud se jedná o fyzické osoby. Bytové družstvo jako vlastník zahrnuje všechny typy bytových družstev. Spoluvlastnictví vlastníků bytů (jednotek) zahrnuje jen případy, kdy je celý dům ve spoluvlastnictví vlastníků bytů (jednotek) a vlastníci jednotek jsou uvedeni v katastru nemovitostí jako vlastníci jednotek a spoluvlastníci budovy.¹⁶

4.1 Bytový fond v NMnM

Následující podkapitola je zaměřena na popis bytového fondu města NMnM. Jednotlivá data vychází primárně ze SLDB 2011. Ve městě NMnM bylo v roce 2011 celkem 4 353 bytů. Dle dat je počet bytů v rodinných domech a bytových domech ve městě velmi podobný, byty v rodinných domech tvoří 48,0 % bytů a byty v bytových domech 51,2 % bytů, zbylých 0,7 % bytů se nachází v ostatních nespecifikovaných budovách. Nicméně některé byty nejsou obydlené (11,3 %). Nejvyšší míra neobydlenosti je u bytů v ostatních budovách (21,6 %). V případě rodinných domů je míra neobydlenosti 16,1 % a u bytových domů pouze 6,6 %. Převažujícím důvodem neobydlenosti bytů v rodinných domech je jejich využívání k rekreaci (60,0 %), méně častými důvody je nezpůsobilost bytu k bydlení (16,6 %), přestavba (13,8 %) či změna uživatele (9,7 %). U bytů v bytových domech je naopak nejčastějším důvodem neobydlenosti nezpůsobilost bytu k bydlení (42,1 %), dále je důvodem změna uživatele nebo přestavba (shodně 26,3 %). Důvod využívání bytu v bytovém domě k rekreaci je pouze marginální (5,3 %) oproti bytům v rodinných domech. Detailní informace o počtech bytů poskytuje tabulka níže.

¹⁵ Patří sem rodinné domy, bytové domy, domovy mládeže, internáty, dětské domovy, ústavy nápravné a výchovné péče, domovy důchodců, penziony pro důchodce, ústavy pro tělesně a mentálně postižené, kláštery a konventy (objekty s ubytovacími prostory pro členy řeholních řádů a kongregací), provozní budovy s bytem (byty) apod.

¹⁶ Český statistický úřad. METODICKÉ VYSVĚTLIVKY. Český statistický úřad [online]. 2013 [cit. 2021-08-31]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20534230/e1200013m.pdf/b1dd7ac9-3d19-4d19-b3d2-ea67be0e8fb3?version=1.0>

Tabulka 8 - Bytový fond ve městě NMnM (SLDB 2011)

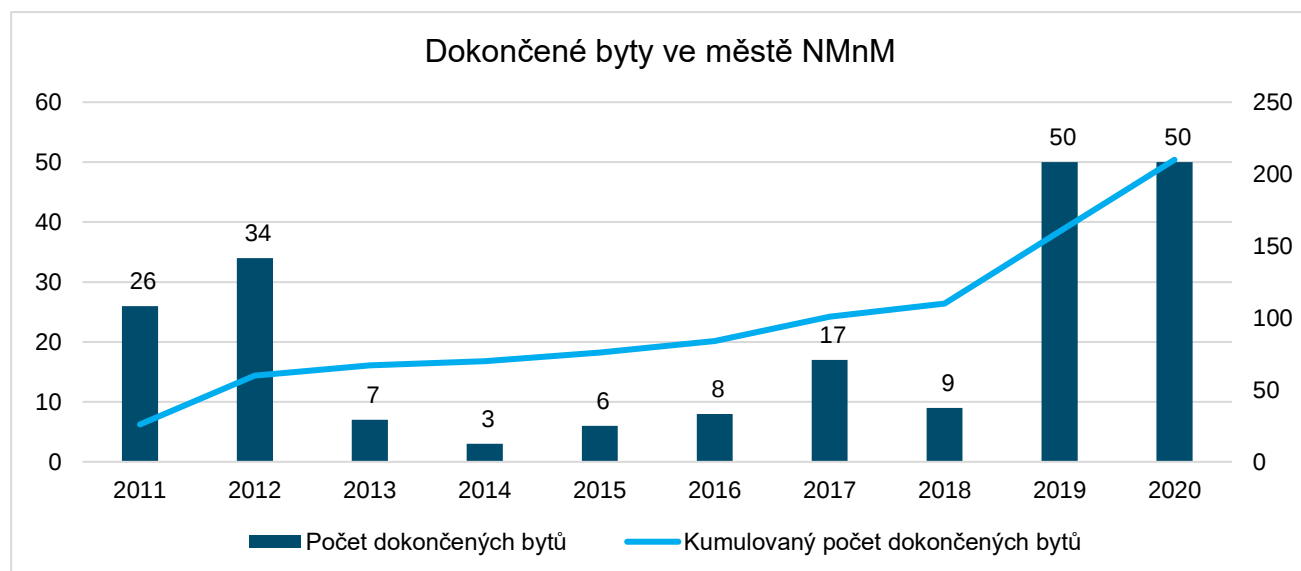
Byty	Celkem bytů		Obydlené byty		Míra neobydlenosti bytů
	počet	podíl	počet	podíl	
V rodinných domech	2 089	48,0 %	1 752	45,4 %	16,1 %
V bytových domech	2 227	51,2 %	2 079	53,9 %	6,6 %
V ostatních budovách	37	0,8 %	29	0,7 %	21,6 %
Celkem bytů	4 353	100,0 %	3 860	100,0 %	11,3 %

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011 (vlastní zpracování)

Ú bytů ve městě je nejčastějším právním důvodem užívání bytu ve vlastním domě (41,1 %), dále nájemní (25,3 %) a v osobním vlastnictví (21,0 %). Družstevní bydlení je méně časté (12,6 %). Při zaměření se na byty v bytových domech je situace právního užívání bytu následující, nejčastější je bydlení v nájemním bydlení (39,7 %) a bydlení v osobním vlastnictví (37,0 %). Družstevní byty tvoří 22,2 % a byty ve vlastním domě (nejčastěji v rodinném domě) 1,2 %.

V grafu níže je zachycen vývoj počtu dokončených bytů ve městě NMnM v letech 2011-2020. Za toto období bylo dokončeno celkem 210 bytů, v průměru tak bylo dokončeno 21 bytů za rok, tato hodnota je výrazně ovlivněna roky 2019 a 2020, kdy bylo dokončeno 50 bytů za rok, což je výrazně více než předcházející roky. Je to z důvodu dokončení realizace 2 projektů bytových domů Rezidence Březinky I (2. etapa) a II, kde vzniklo 36¹⁷ a 41¹⁸ bytů. Projekt navazoval na dřívější realizaci 1. etapy z roku 2012 při které vzniklo celkem 26 bytů.¹⁹ Na základě těchto dat lze odhadnout, že ve městě bylo na konci roku 2020 celkem 4 353 bytů za předpokladu, že žádný z bytů nezanikl (např. spojením dvou menších bytů) či nebyl zdemolován.

Graf 7 – Dokončené byty ve městě NMnM v jednotlivých letech

Zdroj: ČSÚ (vlastní zpracování)

¹⁷ FATO A.S. REZIDENCE BŘEZINKY I. [online]. 2018 [cit. 2021-8-30]. Dostupné z: <https://fato.cz/rezidence-brezinky-i/>

¹⁸ FATO A.S. REZIDENCE BŘEZINKY II. [online]. 2019 [cit. 2021-8-30]. Dostupné z: <https://fato.cz/rezidence-brezinky-ii/>

¹⁹ KUPKOVÁ, Eva. Nově vybudované byty v Březinkách byly zkolaudovány [online]. 2021 [cit. 2021-8-30]. Dostupné z: <https://www.novemestonm.cz/o-meste/zpravy/zpravy-z-mesta/nove-vybudovane-byty-v-brezinkach-byly-zkolaudovany-13529cs.html>

4.1.1 Současná situace trhu bydlení ve městě

Pro nájemníky ale i potenciální zájemce o bydlení v osobním vlastnictví ve městě je situace na trhu bydlení nepříznivá. Po celé ČR dochází k růstu cen nemovitostí, což se dále odráží na cenách nájmu a bydlení se tím stává hůře dostupné. Podle studie Obce v datech bylo město na 6. místě v indexu finanční dostupnosti bydlení (průměrná transakční cena za metr čtvereční bytů v dané obci vztažená k průměrné hrubé mzdě) z celkových 15 obcí z Královéhradeckého kraje. V polovině roku 2021 byl meziroční růst cen domů a bytů v ČR na úrovni 11,5 %, jedná se o jeden z nejvyšších růstů mezi zeměmi EU.²⁰ Dle ČNB byly ceny bytů, dle ukazatele míry nadhodnocení, na konci roku 2020 v Královéhradeckém kraji na úrovni své fundamentální hodnoty.²¹

Naproti růstu cen nemovitostí se ceny nájemného v roce 2020 příliš nezměnily, v Královéhradeckém kraji ceny nájemného stagnovaly na cca 200 Kč/m².²² Pro rok 2019 byly zpracovány Ministerstvem pro místní rozvoj Hodnotové mapy nájemného. Dle Modelu výše tržních nájmů byla na území správního obvodu obce s pověřeným obecním úřadem (SO POU) Nové Město nad Metují průměrná cena nájmu 112 Kč/m², medián výše tržních nájmů byl 119 Kč/m². V prvním decilu výše tržních nájmů, tedy nejlevnějších 10 %, se cena nájemného pohybovala mezi 66 Kč/m². Ve druhém decilu byla cena nájemného 83 Kč/m² a ve třetím 92 Kč/m².²³ Pro území města NMnM jsou dostupná data Cenové mapy nájemného z března roku 2020, kdy bylo nájemné v průměru 80 až 90 Kč/m².²⁴ Jedná se však o nižší ceny než dle dat Ministerstva pro místní rozvoj. Detailní pohled poskytuje cenová mapa níže.

²⁰ EUROSTAT. House price index - quarterly data. Eurostat [online]. 2021 [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tipsho40/default/table?lang=en>

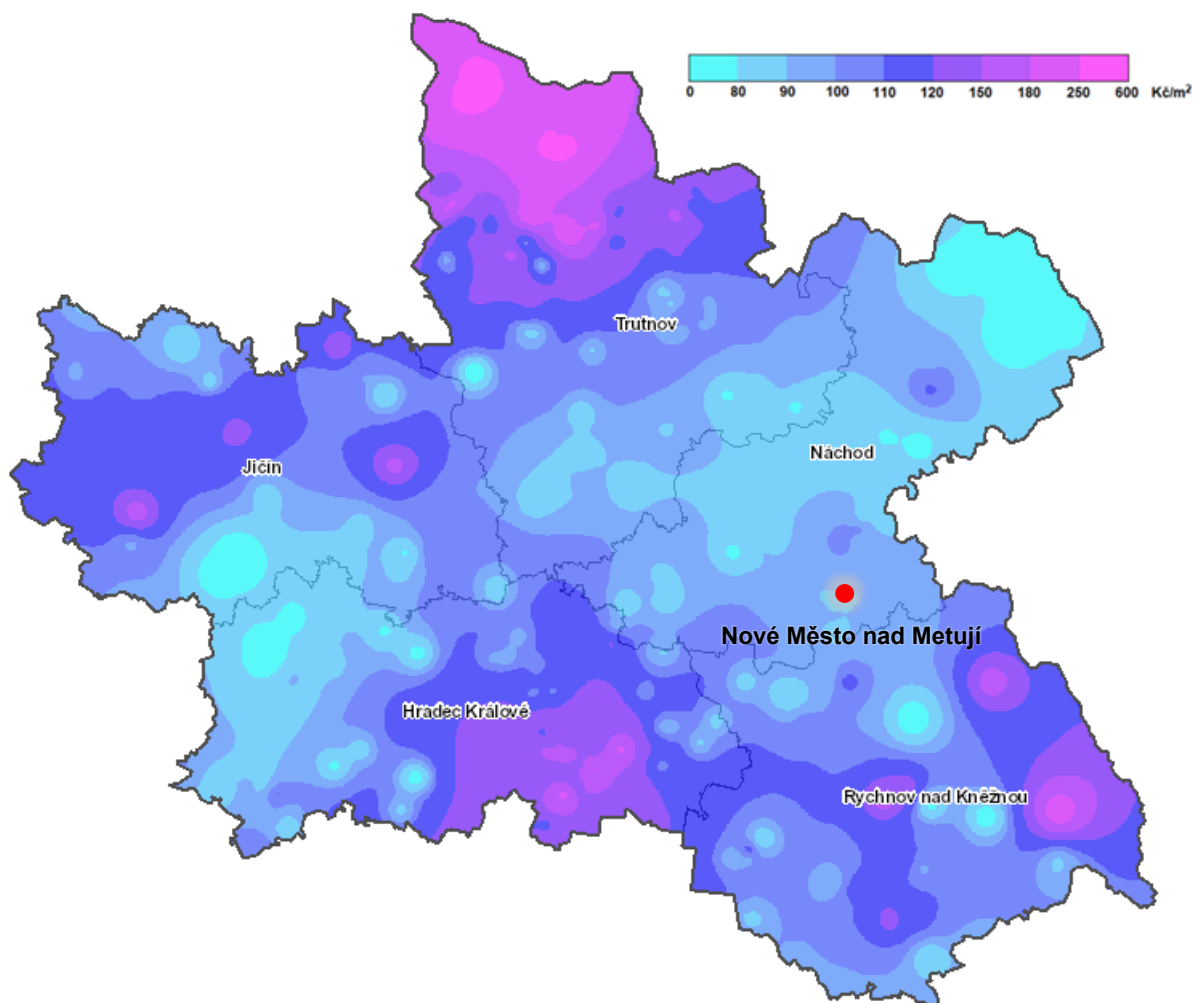
²¹ PLAŠIL, Miroslav. Předražené, nebo nadhodnocené? Co říká ČNB o cenách nemovitostí.... Česká národní banka [online]. 2021 [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Predrazene-nebo-nadhodnocene-Co-rika-CNB-o-cenach-nemovitosti/

²² ŠITERA, Radek. Proč rostou ceny nemovitostí. Valuo blog [online]. 2021 [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <https://www.valuo.cz/blog/proc-rostly-ceny-nemovitosti/>

²³ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Hodnotové mapy nájemného 2019. Mmr.cz [online]. [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/bytova-politika/mapy-2019>

²⁴ Cenová mapa. Cenovamapa.eu [online]. 2019 [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <https://www.cenovamapa.eu/cnm/#/map>

Obrázek 1 - Cenová mapa nájemného v Královéhradeckém kraji k březnu 2020

Zdroj: Asociace realitních kanceláří ČR, cenovamapa.eu (vlastní zpracování)

Výše uvedené ceny byly porovnány s cenovými nabídkami pronájmu bytů uvedenými na portálech sreality.cz, bazos.cz a reality.idnes.cz. Majitelé bytových jednotek obvykle požadují vyšší nájemné, než je uvedená průměrná cena v této oblasti. Celkem byly aktivní 4 nabídky k 31. 8. 2021 s průměrnou cenou 165 Kč/m² za holý nájem a 200 Kč/m² včetně poplatků za služby. V nabídce byly pouze byty větších rozměrů s průměrnou výměrou 78 m², pouze jeden z bytů měl dispozici 2+kk, ostatní byty byly s dispozicí 3+1 nebo 3+kk. Získat menší levnější byt je v Novém Měste nad Metují velmi problematické, jelikož nejsou dostupné ani v nabídce. Z toho důvodu byly porovnány i nabídky na pronájem z nejbližších obcí Náchod, Dobruška a Česká Skalice, kde bylo v nabídce celkem 7 bytů s dispozicí 1+1 či 1+kk s průměrnou výměrou 37 m². Holý nájem činil v průměru 6 800 Kč, což odpovídá 186 Kč/m² a včetně poplatků za služby 233 Kč/m². Ceny nájmu se různí v závislosti na lokalitě, stavu nemovitosti či energetické náročnosti, avšak oproti zveřejňovaným statistickým datům jsou výrazně vyšší.

Situace v podobě nedostatku bytů ve městě by se mohla postupně zlepšovat. V blízké budoucnosti je ve městě v plánu či realizaci několik projektů, které by měly zvýšit počet bytů v bytových domech o další desítky. Konkrétně se jedná o výstavbu bytových domů v Nerudově ulici, kde se dokončuje výstavba několika bytových jednotek, z nichž některé jsou již dokončené a obydlené.²⁵ V této lokalitě nazývané "Zlatý trojúhelník" bude

²⁵ BUCHAL, Jindřich. VÝSTAVBA V LOKALITĚ "Zlatý trojúhelník." Novoměstský kurýr [online]. 2021 [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <http://www.novomestskykuryr.info/01-sada-02/140137-vystavba%20zlaty%20trojuhelnik.html>

výstavba i nadále pokračovat. V oblasti rozšiřování možností bydlení byla v dubnu 2021 Zastupitelstvem města NMnM schválena smlouva o dílo na zpracování studie „Urbanisticko-architektonické studie areálu bývalých kasáren v Novém Městě nad Metují.“ Dle studie by v areálu mohlo vzniknout až 231 bytů, z toho 18 bytů pro osoby se zdravotním postižením v komunitním bydlení. Dále by bylo 120 bytů v bytových domech, 44 bytů by vzniklo přestavbou kasáren a 49 bytů ve viladomech.²⁶ Dále je v plánu přestavba budovy bývalého hotelu Metuj na Bytový dům Metuj, kde by mělo vzniknout přibližně 19 bytů. Nicméně tento počet se může snížit, jelikož bytová komise města požaduje snížení počtu menších bytů a navýšení počtu bytů 2+kk.²⁷ Z toho vyplývá, že bytový fond města se bude v následujících letech dále navyšovat, nicméně tyto byty budou pro osoby z cílové skupiny na trhu bydlení cenově nedostupné.

Mimo vysokých cen nájemného je pro získání bytu na trhu s nájemním bydlením bariérou také výše jistoty pro pronajímatele a provize realitním kancelářím. Jistoty jsou obvykle vyžadovány od pronajímatelů bytů jako záruka za vybavení bytu, které je pro budoucí nájemníky k dispozici. Jistoty se mohou pohybovat od výše jednoho nájemného až do výše tří nájmů. Nejčastěji se tak jedná o částku pohybující se v rozmezí od 10 000 Kč do 30 000 Kč. U provize se zpravidla jedná o částku od 10 000 Kč do 15 000 Kč dle výše nájemného. Zmíněné jednorázové výdaje mohou být těžko překonatelnou překážkou pro finančně slabší osoby při snaze získat nájemní byt. Tuto překážku tak musí řešit půjčkou nebo dávkou mimořádné okamžité pomoci. Pokud půjčku nebo dávku mimořádné okamžité pomoci nezískají, stává se překážka pro tyto osoby svépomocí nepřekonatelná.

4.2 Bytový fond ve vlastnictví NMnM

V této podkapitole je zaměřena pozornost na bytový fond ve vlastnictví města s cílem popsat jeho současný stav. Podkladem pro zpracování byly informace a data dodané Odborem majetku NMnM. Správa bytového fondu ve vlastnictví Nového Města nad Metují spadá pod Odbor majetku města, konkrétně pod Oddělení správy nemovitostí a Oddělení majetkoprávní, které mezi sebou úzce spolupracují. Popis činnosti odboru a jednotlivých oddělení jsou dostupné na webu města.²⁸

Město má aktuálně 282 bytových jednotek, z toho je 68 bytů také s výtahem. Z tohoto počtu je 23 bytů se zvláštním určením, kde je zajištěno terénní poskytování pečovatelské služby. Všechny byty jsou obsazovány Bytovou komisí. Pro byty se zvláštním určením doporučuje klienty Komisi bytové Odbor sociálních věcí. Dále město disponuje bytovým domem s pečovatelskou službou s počtem 12 bytů. Tyto byty obsazuje Komise sociální. Z pohledu dispozice má město ve svém bytovém fondu byty 1+1, 2+1, 3+1 a 4+1.

Bydlení v bytech ve vlastnictví NMnM

Byty z bytového fondu města jsou přidělovány Komisí bytovou, která má 12 členů a předsedu. Komise bytová se schází pravidelně jednou za měsíc. V rámci schůze jsou posuzovány jednotliví žadatelé, kteří musí nejprve vyplnit „Žádost o zařazení do evidence zájemce o bydlení“, která je dostupná na webu města.²⁹ V rámci žádosti žadatelé poskytují městu osobní údaje, osobní údaje manžela/ky a dalších osob, které budou bydlet s žadatelem, údaje o současném bytě, údaje o současném zaměstnavateli, čistý příjem domácnosti, vztah žadatele k dosavadnímu bytu, minulost nájmu městského bytu, vlastnictví nemovitosti určené k trvalému bydlení a důvod podání žádosti. Pro žadatele o městský byt Odbor majetku města pořádá každé čtvrtletí bytové informační dny. Na byty se nestanovuje pořadník a každý žadatel je povinen jednou za rok svou žádost obnovit. Výše nájmu se pohybuje v rozmezí od 63,31 Kč/m² do 71,36 Kč/m², složení kaucí není vyžadováno.

²⁶ BUCHAL, Jindřich. LOKALITA "KASÁRNA" - JE ROZHODNUTO O VÍTĚZNÉ URBANISTICKO - ARCHITEKTONICKÉ STUDII. Novoměstský kurýr [online]. 2021 [cit. 2021-8-30]. Dostupné z: <http://www.novomestskykuryr.info/01-sada-02/140156-vystavba%20v%20lokalite%20kasarna.html>

²⁷ HOFFMANOVÁ, Simona. Zápis jednání ZM č. 19 ze dne 24. června 2021. Nové Město nad Metují [online]. 2021 [cit. 2021-8-30]. Dostupné z: <https://www.novemestonm.cz/samosprava-1/zapisy-a-dokumenty-zm/>

²⁸ Dostupné zde: <https://www.novemestonm.cz/urad/odbory-meu/odbor-majetku-mesta/>

²⁹ Dostupné zde: https://www.novemestonm.cz/modules/file_storage/download.php?file=6d1346b6%7C83&inline=1

V červnu 2021 město evidovalo celkem 36 žadatelů o byt, z toho 27 z nich mělo trvalé bydliště v NMnM. Nejvíce žadatelů (16) bydlí v nevyhovujícím bytě nebo jim byla ukončena nájemní smlouva ze strany pronajímatele. Dále je relativně více žadatelů rozvodu či rozchodu nebo jsou po osamostatnění se od rodičů. Několik žadatelů žije na ubytovně nebo u svých přátel. Kompletní přehled žadatelů včetně popisu jejich situace s bydlením poskytuje tabulka níže.

Tabulka 9 – Počty žadatelů o městský byt

Popis žadatele o byt	Počet
Žadatelé bydlící v nevyhovujícím bytě nebo žadatelé, kterým byla ukončena nájemní smlouva ze strany pronajímatele	16
Žadatelé po rozvodu či rozchodu	6
Žadatelé po osamostatnění se od rodičů	6
Žadatelé bez bytu žijící na ubytovně nebo u přátel/blízkých	4
Žadatele se zaměstnáním ve městě a okolí	3
Žadatel, který chce bydlet blíže rodičům, za účelem péče o ně.	1
Celkem	36

Zdroj: Město NMnM

Městská ubytovna

Město také poskytuje možnost bydlení v městem provozované ubytovně, jedná se o dům č. p. 179 v ulici 1. máje. Ubytovna má 6 pokojů s celkovým počtem 12 lůžek a 1 krizové lůžko. Technický stav zařízení je uspokojivý, ale nemá bezbariérový přístup. V červnu 2021 bylo v zařízení dlouhodobě ubytováno 5 klientů. Jedná se o ubytování pouze pro dospělé osoby, pro nezletilé není tento objekt vhodný a mohou být ubytováni pouze se zákonným zástupcem ve výjimečných případech schválených Radou města. Osoby uzavírají smlouvu o ubytování na 1 rok, po uplynutí této doby musí osoba ubytovnu opustit. Prodloužení ubytování o další 1 rok je možný pouze ve výjimečných situacích po písemné žádosti a doporučením ze strany Odboru sociálních věcí (dále též „OSV“).

Ubytované osoby musí být ve stavu, který nevyžaduje poskytnutí ústavní péče ve zdravotnickém zařízení, musí být mobilní a plně schopní sebeobsluhy a nesmí trpět žádným akutním infekčním onemocněním. Mimo další podmínky, ubytované osoby nesmí být pod vlivem alkoholu, drog či jiných omamných látek, což je podmínka, která limituje využití tohoto ubytování pro významnou část osob bez domova. Další podmínkou je bezdužnost vůči městu. Ubytované osoby musí navíc navázat spolupráci ve formě kontaktu se sociálním pracovníkem aspoň 1x za měsíc.

5. SOCIÁLNÍ SLUŽBY A SOCIÁLNÍ PRÁCE S CÍLOVOU SKUPINOU

Následující kapitola je zaměřena na sociální služby dostupné obyvatelům města, především na služby sociální prevence. Mezi sociálními službami, které na území ČR nejvíce pomáhají řešit situace spojené s absencí či ztrátou bydlení, jsou azylové domy, domy na půli cesty a krizová pomoc v pobytové formě. Důležitým nástrojem je ale také výkon sociální práce sociálními pracovníky na obecních a krajských úřadech či služba podpora samostatného bydlení. Mimo to ale s problematikou bydlení souvisejí i další služby jako pečovatelská služba, chráněné bydlení či domovy pro seniory a jiné.

5.1 Dostupné služby sociální prevence pro obyvatele města NMnM

V následující podkapitole jsou uvedeny jednotlivé sociální služby dostupné obyvatelům města. Sociální služby jsou rozděleny na služby dostupné ve městě a služby v okolí. Přehled vychází ze seznamu služeb poskytnutých městem NMnM a byl doplněn pomocí Registru poskytovatelů sociálních služeb. Hlavní služby, které jsou cílově skupině ve městě dostupné, jsou služby sociální rehabilitace a terénní programy. Službu sociální rehabilitace zajišťují na území města dva poskytovatelé (Město Nové Město nad Metují a NONA 92, o.p.s.) přičemž cílová skupina se mezi poskytovateli doplňuje. Službu terénní programy na území města poskytuje Laxus z. ú., nicméně tuto službu využívají pouze jednotky klientů z NMnM a blízkého okolí. Kompletní informace poskytuje tabulka níže.

Tabulka 10 - Služby sociální prevence pro cílovou skupinu dostupné na území města

Druh služby	Název poskytovatele služby	Název zařízení	Forma poskytování	Cílová skupina	Věková kategorie klientů
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Salinger, z.s.	Centrum Semafor, Triangl	ambulantní, terénní	rodiny s dítětem/děťmi	rodiny s dítětem/děťmi od 0 - 18 let
Sociální rehabilitace	Město Nové Město nad Metují	Centrum prevence Mandl	ambulantní, terénní	osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy	15-65 let
Sociální rehabilitace	NONA 92, o.p.s.	Sociální rehabilitace NONA	ambulantní	osoby s chronickým duševním onemocněním, osoby s chronickým onemocněním, osoby se zdravotním postižením	15-65 let
Sociální rehabilitace	Péče o duševní zdraví, z.s.	Sociální rehabilitace - středisko Náchod	ambulantní, terénní	osoby s chronickým duševním onemocněním	od 18 let
Terénní programy	Laxus z. ú.	Centrum terénních programů Královéhradeckého kraje	terénní	osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách	11-64 let

Druh služby	Název poskytovatele služby	Název zařízení	Forma poskytování	Cílová skupina	Věková kategorie klientů
Terénní programy	Aufori, o.p.s.	Terénní program - Aufori, o.p.s.	terénní	osoby v krizi, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách, osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy	od 18 let

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, město NMnM (vlastní zpracování)

Na území města jsou pro obyvatele a osoby z blízkého okolí dostupné další relevantní služby, které ale nejsou služby sociální prevence. Jedná se o celkem 6 druhů služeb. Poskytovatel Městské středisko sociálních služeb Oáza poskytuje na území města služby domovy pro seniory, centra denních služeb, odlehčovací služby a pečovatelskou službu. NONA 92, o.p.s. poskytuje službu denní stacionáře a Domov Dědina poskytuje službu chráněné bydlení. Kompletní přehled je dostupný v tabulce níže.

Tabulka 11 – Další dostupné služby sociální péče na území města relevantní pro cílovou skupinu

Druh služby	Název poskytovatele služby	Název zařízení	Forma poskytování	Cílová skupina	Věková kategorie klientů
Denní stacionáře	NONA 92, o.p.s.	Stacionář NONA	ambulantní	osoby s kombinovaným postižením, osoby s mentálním postižením	15-65 let
Domovy pro seniory	Městské středisko sociálních služeb Oáza	Městské středisko sociálních služeb Oáza	pobytová	senioři	zejména od 65 let
Centra denních služeb	Městské středisko sociálních služeb Oáza	Městské středisko sociálních služeb Oáza	ambulantní	osoby s chronickým onemocněním, osoby se zdravotním postižením, senioři	senioři od 65 let, osoby s chronickým onemocněním a osoby se zdravotním postižením zpravidla starší 60 let
Chráněné bydlení	Domov Dědina	Domov Dědina	pobytová	osoby s chronickým duševním onemocněním (osoby s PAS), osoby s mentálním postižením	18-64 let

Druh služby	Název poskytovatele služby	Název zařízení	Forma poskytování	Cílová skupina	Věková kategorie klientů
Odlehčovací služby	Městské středisko sociálních služeb Oáza	Městské středisko sociálních služeb Oáza	pobytová	osoby s chronickým onemocněním, osoby se zdravotním postižením, senioři	senioři od 65 let, osoby s chronickým onemocněním a osoby se zdravotním postižením od 57 let
Pečovatelská služba	Městské středisko sociálních služeb Oáza	Městské středisko sociálních služeb Oáza	ambulantní, terénní	osoby s chronickým onemocněním, osoby se zdravotním postižením, rodiny s dítětem/děťmi, senioři	osoby od 18 let, rodiny s dítětem do 4 let

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, město NMnM (vlastní zpracování)

Mimo zmíněné služby pro obyvatele města NMnM jsou v případě potřeby k dispozici další sociální služby, které nejsou přímo dostupné na území města. Jedná se např. o azylové domy, které nejsou na území města dostupné. Především je možné zmínit službu azylové domy pro matky s dětmi, jelikož ubytovna v NMnM není vhodná pro děti. Nicméně některé služby mohou být pro obyvatele hůře dostupné z pohledu dopravní či časové dostupnosti. Kompletní přehled je dostupný v tabulce níže.

Tabulka 12 – Další druhy dostupných služeb v okolí města relevantní pro cílovou skupinu

Druh služby	Název poskytovatele služby	Název zařízení	Forma poskytování	Cílová skupina	Věková kategorie klientů
Azylové domy	Oblastní charita Hradec Králové	Domov pro matky s dětmi Hradec Králové	pobytová	oběti domácího násilí, osoby bez přístřeší	od 18 let
Azylové domy	Oblastní charita Hradec Králové	Dům Matky Terezy Hradec Králové	pobytová	osoby bez přístřeší (muži)	od 18 let
Azylové domy	Oblastní charita Náchod	Dům na půli cesty	pobytová	osoby bez přístřeší, osoby do 26 let věku opouštějící školská zařízení pro výkon ústavní péče, osoby v krizi	od 18 do 26 let (ve výjimečných případech až do věku maximálně 29 let)
Azylové domy	Oblastní charita Náchod	SV. ANNA Domov pro matky s dětmi	pobytová	oběti domácího násilí, osoby bez přístřeší	od 18 let
Azylové domy	Cesta pro rodinu, z.ú.	Cesta pro rodinu, z.ú. - Azylový dům	pobytová	oběti domácího násilí, osoby bez přístřeší (ženy a matky s dětmi)	od 18 do 64 let (matky s dětmi od 1 roku)
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	Ústav sociální péče pro mládež Kvasiny	Ústav sociální péče pro mládež	pobytová	osoby s mentálním postižením	od 19 let

Druh služby	Název poskytovatele služby	Název zařízení	Forma poskytování	Cílová skupina	Věková kategorie klientů
Domovy se zvláštním režimem	DOMOV NA STŘÍBRNÉM VRCHU	DOMOV NA STŘÍBRNÉM VRCHU	pobytová	osoby s chronickým duševním onemocněním	od 18 let
Chráněné bydlení	DOMOV NA STŘÍBRNÉM VRCHU	DOMOV NA STŘÍBRNÉM VRCHU	pobytová	osoby s chronickým duševním onemocněním	od 21 let
Chráněné bydlení	Sdružení Neratov, z.s.	Chráněné bydlení Domov	pobytová	osoby s mentálním postižením	od 18 let
Intervenční centra	Oblastní charita Hradec Králové	Intervenční centrum Hradec Králové	ambulantní, terénní	oběti domácího násilí	od 16 let
Noclehárny	Oblastní charita Hradec Králové	Dům Matky Terezy Hradec Králové	ambulantní	osoby bez přístřeší	od 18 let
Odborné sociální poradenství	Centrum sociální pomoci a služeb o. p. s.	Manželská a rodinná poradna Náchod	ambulantní	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy, oběti domácího násilí, osoby v krizi, rodiny s dítětem/děťmi	bez omezení
Odborné sociální poradenství	Občanské poradenské středisko, o.p.s.	Občanská poradna Náchod	ambulantní, terénní	oběti domácího násilí, oběti trestné činnosti, osoby v krizi	od 16 let
Sociální rehabilitace	Aspekt z.s.	Aspekt z.s.	ambulantní, terénní	osoby s chronickým duševním onemocněním, osoby s chronickým onemocněním, osoby s jiným zdravotním postižením, osoby se zdravotním postižením	od 16 do 65 let

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, město NMnM (vlastní zpracování)

6. VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

V následující kapitole jsou prezentovány výsledky dotazníkových šetření, které byly realizovány mezi školskými zařízeními města a také mezi poskytovateli služeb sociální prevence ve městě a okolí.

6.1 Dotazníkové šetření mezi poskytovateli služeb pro cílovou skupinu

Dotazníkové šetření mezi poskytovateli služeb pro cílovou skupinu bylo realizováno v říjnu 2021 a bylo osloveno celkem 25 poskytovatelů těchto služeb. Seznam jednotlivých poskytovatelů sociálních služeb včetně kontaktních údajů byl poskytnutý městem NMnM. Z toho dotazník zcela vyplnilo 8 poskytovatelů pro 9 služeb. Poskytovatel Centrum sociální pomoci a služeb o. p. s. (Manželská a rodinná poradna Náchod) a Psychiatrická nemocnice Kosmonosy uvedli, že o této problematice nemají informace. Poskytovatel Oblastní charita Náchod (Dům na půli cesty) uvedl, že požadované informace nemůže poskytnout. Celkový přehled služeb a poskytovatelů je dostupný v tabulce níže. Poskytovatelé byli k vyplnění osloveni prostřednictvím emailu. Těm, kteří dotazník nevyplnili, byla žádost o vyplnění zaslána znovu.

Poskytovatelé uváděli svou kapacitu a vytíženost pro osoby v bytové nouzi ohrožené ztrátou bydlení, bez bydlení nebo žijící v nevyhovujících podmínkách. Poskytovatelé služby azylové domy uvedli celkovou kapacitu 96 lůžek, z toho Domov pro matky s dětmi HK měl kapacitu 64 lůžek a Dům Matky Terezy 32 lůžek. Ubytovna ve formě azylového bydlení³⁰ měla kapacitu 32 lůžek. Většina kapacity v jednotlivých zařízeních byla k 30. 9. 2021 obsazená. Zařízení Chráněné bydlení Neratov mělo uvedenou kapacitu 25 lůžek, z toho bylo 21 obsazených, druhý poskytovatel služby chráněné bydlení kapacitu neuvedl. Poskytovatel služby terénní programy Aufori uvedl, že k 30. 9. 2021 mělo zařízení 13 klientů. Ostatní poskytovatelé kapacitu pro skupinu osob v bytové nouzi ohrožené ztrátou bydlení, bez bydlení nebo žijící v nevyhovujících podmínkách neuvedli.

Tabulka 13 - Druhy služeb pro cílovou skupinu

Druh služeb	Počet	Název poskytovatele služby	Název zařízení
Azylové domy	2	Oblastní charita Hradec Králové	Domov pro matky s dětmi Hradec Králové
		Oblastní charita Hradec Králové	Dům Matky Terezy Hradec Králové
Azylové bydlení – ubytovna	1	Diakonie Broumov, sociální družstvo	Azylové bydlení - ubytovna
Chráněné bydlení	2	Sdružení Neratov, z.s.	Chráněné bydlení Domov
		DOMOV NA STŘÍBRNÉM VRCHU	DOMOV NA STŘÍBRNÉM VRCHU
Intervenční centra	1	Oblastní charita Hradec Králové	Intervenční centrum Hradec Králové
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	1	Salinger, z.s.	Triangl
Terénní programy	2	Aufori, o.p.s.	Terénní program - Aufori, o.p.s.
		Lexus z. ú.	Centrum terénních programů Královéhradeckého kraje
Celkem	9		

Zdroj: Dotazníkové šetření mezi poskytovateli služeb sociální prevence (vlastní zpracování)

Dále byli poskytovatelé služeb dotazováni na počet klientů jednotlivců v bytové nouzi ohrožené ztrátou bydlení, bez bydlení nebo žijící v nevyhovujících podmínkách z města NMnM a také z Novoměstska (spádové obce NMnM) za rok 2021, tedy za 9 měsíců do konce září 2021. Dle jednotlivých odpovědí byl celkový počet klientů

³⁰ Jedná se o ubytovnu ve formě azylového bydlení, která je určena pro osoby, jež se ocitly v obtížné životní situaci. Poskytovatel služby zprostředkovává materiální pomoc pro osoby s nízkým příjmem či pobírající sociální dávky. Nejedná se o registrovanou sociální službu.

25, z toho přibližně třetinu tvoří muži a dvě třetiny ženy. Nejvíce klientů z cílové skupiny bylo zjištěno u poskytovatele sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi. U ostatních poskytovatelů se klienti z NMnM a Novoměstska vyskytují pouze ojediněle. Detailní informace poskytuje tabulka níže.

Tabulka 14 - Počet klientů služeb z NMnM a Novoměstska dle pohlaví

Druh služby sociální prevence	Název poskytovatele služby	Název zařízení	Muži	Ženy	Celkem
Azylové domy	Oblastní charita Hradec Králové	Domov pro matky s dětmi Hradec Králové	0	0	0
	Oblastní charita Hradec Králové	Dům Matky Terezy Hradec Králové	3	0	3
Azylové bydlení – ubytovna	Diakonie Broumov, sociální družstvo	Azylové bydlení - ubytovna	0	1	1
Chráněné bydlení	Sdružení Neratov, z.s.	Chráněné bydlení Domov	0	1	1
	DOMOV NA STŘÍBRNÉM VRCHU	DOMOV NA STŘÍBRNÉM VRCHU	1	0	1
Intervenční centra	Oblastní charita Hradec Králové	Intervenční centrum Hradec Králové	0	2	2
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Salinger, z.s.	Triangl	4	10	14
Terénní programy	Aufori, o.p.s.	Terénní program - Aufori, o.p.s.	0	1	1
	Lexus z. ú.	Centrum terénních programů Královéhradeckého kraje	1	1	2
Celkem			9	16	25

Zdroj: Dotazníkové šetření mezi poskytovateli služeb sociální prevence (vlastní zpracování)

Počty klientů jednotlivců byly také rozděleny do příslušných věkových skupin. Nejvíce klientů bylo ve věkové kategorii 41-50 let (32,0 %) a 0-15 let (28,0 %). Naopak ve věkové skupině 21-30 let nebyl zjištěn žádný klient. Nicméně jednotlivé rozdíly mohou být primárně způsobeny rozdílnou cílovou skupinou služeb, které se do šetření zapojily. Zároveň je nutné podotknout, že některé služby mezi svými klienty osoby z NMnM a Novoměstska vůbec neevidují. Detailní informace poskytuje tabulka níže.

Tabulka 15 – Počet klientů služeb z NMnM a Novoměstska dle věku a pohlaví

Věk	Muži		Ženy		Celkem	
	Počet	Podíl	Počet	Podíl	Počet	Podíl
0-15 let	3	33,3 %	4	25,0 %	7	28,0 %
16-20 let	0	0,0 %	2	12,5 %	2	8,0 %
21-30 let	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
31-40 let	1	11,1 %	2	12,5 %	3	12,0 %
41-50 let	4	44,4 %	4	25,0 %	8	32,0 %
51-64 let	1	11,1 %	3	18,7 %	4	16,0 %
65 let a více	0	0,0 %	1	6,3 %	1	4,0 %

Věk	Muži		Ženy		Celkem	
	Počet	Podíl	Počet	Podíl	Počet	Podíl
Celkem	9	100,0 %	16	100,0 %	25	100,0 %

Zdroj: Dotazníkové šetření mezi poskytovateli služeb sociální prevence (vlastní zpracování)

Poskytovatelé byli rovněž dotazováni na počet klientů z města NMnM a také z Novoměstska (spádové obce NMnM) v podobě rodin, nicméně tyto údaje uvedl pouze jediný poskytovatel sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi (Salinger). Celkem 3 klienty ze 4 představovaly neúplné rodiny (matka s jedním nebo více dětmi) a jedním klientem byla úplná rodina.

Tabulka 16 - Počet klientů služeb z NMnM a Novoměstska dle typu rodiny

Typ rodiny	Počet	Podíl
Úplná rodina s jedním nebo více dětmi	1	25,0 %
Neúplná rodina (matka s jedním nebo více dětmi)	3	75,0 %
Neúplná rodina (otec s jedním nebo více dětmi)	0	0,0 %
Celkem	4	100,0 %

Zdroj: Dotazníkové šetření mezi poskytovateli služeb sociální prevence (vlastní zpracování)

Následně byli poskytovatelé dotázáni na určení odhadované míry výskytu jednotlivých důvodů, kvůli kterým využívají klienti z Novoměstska jejich službu. Jako nejčastější důvody poskytovatelé uvedli rozvod či rozchod, problém se závislostí či domácí násilí. Relativně častými důvody je také neschopnost splácet dluhy a neschopnost platit nájemné, jako méně časté poskytovatelé určili propuštění ze zdravotnického zařízení a ztráta zaměstnání. Žádný z poskytovatelů neoznačil jako důvod smrt partnera nebo propuštění z výkonu trestu. Kompletní informace poskytuje tabulka níže.

Tabulka 17 - Míry výskytu jednotlivých důvodů, kvůli kterým využívají klienti z Novoměstska příslušnou službu

Důvod využití služby	Odhadovaná míra výskytu
Rozvod či rozchod	75,0 %
Problém se závislostí	73,3 %
Domácí násilí	65,0 %
Propuštění z ústavního zařízení	62,5 %
Neschopnost splácet dluhy	50,0 %
Neschopnost platit nájemné	47,5 %
Propuštění ze zdravotnického zařízení	35,0 %
Ztráta zaměstnání	32,5 %

Zdroj: Dotazníkové šetření mezi poskytovateli služeb sociální prevence (vlastní zpracování)

V otázce o počtu žadatelů o poskytnutí služby bylo zjištěno, že příslušní poskytovatelé evidovali k 30. 9. 2021 celkem 17 žadatelů z NMnM a Novoměstska. Většina žadatelů je ve věku 31-64 let a žije přímo ve městě, přičemž žadatele z NMnM a Novoměstska evidují pouze 4 poskytovatelé služeb. Poskytovatel služby azylové domy (Oblastní charita KH - Dům Matky Terezy) evidoval 7 žadatelů, poskytovatel služby chráněné bydlení (DOMOV NA STŘÍBRNÉM VRCHU) evidoval 1 žadatele a dále poskytovatel sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi (Salinger) evidoval 8 žadatelů. Nakonec poskytovatel služby terénní programy (Lexus) evidoval

1 žadatele, ale zároveň uvedl, že je možnost nabídnout služby okamžitě dle harmonogramu bez čekací doby. Kompletní informace poskytuje tabulka níže.

V návaznosti byli poskytovatelé dotázáni na průměrnou čekací dobu žadatelů před poskytnutím služby. Žádnou čekací dobu nemají oba poskytovatelé terénních programů, kteří dokáží poskytnout službu dle harmonogramu. Čekací dobu 1 týden uvedl poskytovatel služby intervenčního centra (Intervenční centrum HK), další poskytovatelé uvedli čekací dobu delší, v případě azylových domů (Oblastní charita HK - Dům Matky Terezy) je čekací doba v letním období v řádech dnů až týdnů, v zimním období pak 2 až 3 měsíce. U azylových domů (Oblastní charita HK - Domov pro matky s dětmi) je čekací doba průměrně 3 týdny. V azylovém bydlení – ubytovně (Diakonie Broumov) je čekací doba 1 měsíc. Dále poskytovatel sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi (Salinger) má čekací dobu 2 měsíce. Nejdelší čekací dobu uvedli poskytovatelé služby chráněné bydlení, v prvním případě je čekací doba 3 měsíce (Sdružení Neratov) a v druhém až 1 rok (DOMOV NA STŘÍBRNÉM VRCHU).

Tabulka 18 - Počet žadatelů o službu dle věku z NMnM a Novoměstska

Věk žadatele	Počet	Podíl
0-15 let	4	23,5 %
16-20 let	1	5,9 %
21-30 let	1	5,9 %
31-40 let	3	17,6 %
41-50 let	4	23,5 %
51-64 let	3	17,6 %
65 let a více	1	5,9 %
Celkem	17	100,0 %

Zdroj: Dotazníkové šetření mezi poskytovateli služeb sociální prevence (vlastní zpracování)

Odmítnutí žadatelé o službu a vylučovací kritéria

Poskytovatelé služeb byli také dotazováni, zda v kalendářním roce 2020 odmítli poskytnout službu některému žadateli z Novoměstska. Mimo jednoho poskytovatele sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, který za příslušný rok odmítl bez specifikace důvodu 1 žadatele z Novoměstska, žádný další poskytovatel žadatele z Novoměstska neodmítl. Nicméně mimo poskytovatele služby intervenčního centra, mají jednotliví poskytovatelé nastavena nějaká vylučovací kritéria, kvůli kterým nemůže žadatel/klient službu využívat. U služeb chráněné bydlení je pro jednoho poskytovatele vylučovacím kritériem vymezená cílová skupina klientů, u druhého je vylučovacím kritériem bydliště v Královéhradeckém kraji. U služeb azylové domy je vylučovacím kritériem zdravotní stav osoby, který vyžaduje poskytnutí ústavní péče ve zdravotnickém zařízení nebo imobilita z důvodu bariérovosti zařízení (zařízení pro muže). V případě služby azylové bydlení – ubytovna je vylučovacím kritériem věk nad 70 let, záznam v trestním rejstříku či drogová závislost. U služeb terénní programy je vylučovacím kritériem vymezená cílová skupina. U služby sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi je vylučovacím kritériem nezáměr ze strany klienta v podobě 2 neomluvených absencí či životní situace vyžadující jiný typ služby (např. neřešená problematika domácího násilí, drogová závislost a jiné). U služby intervenčního centra nebyla uvedena žádná vylučovací kritéria.

Doplňkové služby

Dále poskytovatelé služeb uvedli, zda a jaké služby/činnosti poskytují klientům nad rámec zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Poskytovatel služby azylové domy (Oblastní charita HK - Dům Matky Terezy) nad rámec služby nabízí také doprovod. Jeden z poskytovatelů terénních programů (Aufori) poskytuje nad rámec potravinovou pomoc a druhý poskytovatel (Laxus) v rámci služby poskytuje předléčebné

poradenství, poradenství pro osoby blízké nebo testování na infekční choroby. Poskytovatel sociálně aktivizačních služeb (Salinger) nad rámec nabízí také moderování případových konferencí, osobnostně rozvojový program a práci s prvopachateli trestných činů. Ostatní poskytovatelé neuvedli žádné služby, které by poskytovali nad rámec.

Spokojenost klientů

Poskytovatelé dále uvedli, zda jsou jejich klienti spokojeni s místní a časovou dostupností jejich služby. Většina poskytovatelů uvedla, že jejich klienti jsou z tohoto pohledu spokojeni a neevidují stížnosti na dostupnost. Jeden z poskytovatelů služby azylové domy však zmínil, že zájemci o službu nejsou spokojeni s nedostatečnou kapacitou. A jeden poskytovatel služby chráněné bydlení nemůže tuto skutečnost posoudit, jelikož na Novoměstsku není služba dostupná.

Skutečnosti komplikující poskytování služby a možná opatření

Následně poskytovatelé služeb popsali, zda existují skutečnosti, které komplikují poskytování sociální služby. Celkem 6 poskytovatelů uvedlo, že v současnosti žádné komplikace při poskytování služby nemají. Jeden z poskytovatelů chráněného bydlení uvedl, že poskytování služby komplikuje osobnostní nastavení personálu. Poskytovatel služby azylové domy uvedl jako komplikaci nedostatek sociálních bytů v jednotlivých obcích trvalého bydliště klientů. Dále nastávají komplikace u osob, které potřebují péči od jiné osoby, ale z pohledu domovů pro seniory jsou v dostatečné míře soběstační, jako například klienti s počínající demencí, pohybovými a jinými zdravotními obtížemi. Poskytovatel sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi uvedl jako komplikace nízké finanční ohodnocení pracovníků a nedostatek personálu (kumulace funkcí), nízká multidisciplinární propojenost, krátkodobé a nedostatečné financování sociálních služeb (nedostatek financí na odborné vzdělávání, nízké benefity), nedostatek automobilů, administrativní zatížení, čímž se zvyšuje náročnost výkonu práce.

V návaznosti na uvedené komplikace poskytovatelé služeb uvedli opatření, která by mohla poskytování služeb zkvalitnit a zefektivnit. V jednom ze zařízení by pomohla jednotnost personálu při jednání s klientem, v druhém zařízení by pomohlo zvýšení nabídky sociálních bytů. Zvýšení nabídky sociálních bytů rovněž uvedl jeden z poskytovatelů služby azylové domy, které je vhodné pro (téměř) soběstačné seniory, druhý poskytovatel zmínil navýšení finančních prostředků. Jeden z poskytovatelů služby terénní programy uvedl, že by poskytování služby pomohla užší spolupráce mezi sociálními pracovníky a obcemi či úřady. Druhý z poskytovatelů terénních programů uvedl, že by pomohla vyšší míra angažovanosti ostatních sociálních služeb, které např. řeší potravinovou pomoc, pomoc s hledáním bydlení/zaměstnání. Poskytovatel služby intervenční centra uvedl, že by pomohlo navýšení finančních prostředků na vzdělávání odborného personálu. Poskytovatel sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi uvedl, že ke zlepšení služby by pomohl multifunkční tým pro práci s rodinou tvořený z kmenových pracovníků týmu (psychiatr, sociální pracovník, psycholog / psychoterapeut / rodinný terapeutik a pedagogický pracovník), přijetí zákona o sociálním bydlení, zákon upravující výkon péstounské péče, dlouhodobé financování sociálních služeb a podpora spolupráce institucí, které pečují o ohrožené dítě.

Situace bydlení v NMnM

Dále byli poskytovatelé požádáni, aby sdělili jejich odborný názor na situaci bydlení v Novém Městě nad Metují. Některým z poskytovatelů nebyla situace bydlení známa, a proto nemohli odpovědět. Poskytovatelé, kteří o situaci bydlení ve městě mají povědomí se shodují v tom, že bytový fond ve vlastnictví města neodpovídá poptávce, kde kapacity jsou velmi omezené s čímž se pojí dlouhá čekací listina zájemců. Většina klientů nedosáhne na nájemní bydlení, jelikož ceny bydlení jsou ve městě vysoké, což je způsobeno tím, že je město vyhledávanou lokalitou pro bydlení díky dobré dopravní dostupnosti pro pracovníky Škoda Auto, a.s. do obce Kvasiny. Nájem a požadované jistiny jsou tak pro sociálně znevýhodněné osoby příliš vysoké. Tyto osoby jsou odkázány na městskou ubytovnu, kde jsou nevyhovující podmínky pro zdravý rozvoj dětí (sociální zařízení na

jedno na celý dům, malé prostory na bydlení, kumulace rodin s dětmi v náročné životní situaci a ohrožené sociálně patologickými jevy na jednom místě), ne všechny bytové prostory jsou bezbariérové. Z uvedeného vyplývá, že hlavními problémy v oblasti bydlení ve městě je absence návazného bydlení po opuštění azylových domů a nedostatek městských bytů. Poskytovatelé většinou nedokáží odhadnout počet osob, které se v bytové nouzi nachází, nicméně dle poskytovatele terénních programů se jedná o cca 20 dospělých osob.

V návaznosti na to, poskytovatelé uvedli opatření, která by pomohla osobám v bytové nouzi ohrožené ztrátou bydlení, bez bydlení nebo žijících v nevyhovujících podmínkách v Novém Městě nad Metují. Poskytovatelé se shodují, že by pomohl rozvoj jakékoli formy dostupného bydlení či navýšení kapacit městských bytů, kde by měly být byty s regulovaným nájemným a startovací byty. Jeden z poskytovatelů doporučil realizace projektů s přístupem Housing First pro jednotlivce a Rapid Re-Housing pro rodiny s dětmi. Dále poskytovatel doporučuje zapojit se do projektu Ministerstva pro místní rozvoj pro výstavbu a renovaci bytového fondu, realizovat aktivní spolupráci mezi pracovníky Úřadu práce a sociálními pracovníky obce a neziskových organizací v podobě vyplácení kaucí, informování o zvyšování počtu žadatelů o příspěvek/doplatek na bydlení a také podporou informovanosti majitelů bytů, že při platební neschopnosti nájemníka lze využít institut zvláštního příjemce, nadace.

Spolupráce s městem NMnM a Královéhradeckým krajem při výkonu služby

Závěrem poskytovatelé služeb hodnotili spolupráci s městem NMnM a Královéhradeckým krajem. V rámci spolupráce s městem NMnM hodnotili všichni poskytovatelé, kteří s městem spolupracují nebo spolupracovali, velmi kladně. Někteří poskytovatelé vyzdvihovali vstřícnou a věcnou komunikaci s pracovníky úřadu, pomoc při tvorbě metodik, práci v multidisciplinárním týmu a také kvalitní poskytování informací klientům.

Spolupráce s Královéhradeckým krajem byla poskytovateli služeb taktéž hodnocena převážně kladně a probíhá bez problémů. Jeden z poskytovatelů však vyjádřil potenciál ke zlepšení formou transparentní komunikace o připravovaných změnách. Potenciál pro kvalitní spolupráci poskytovatel vidí v podpoře výměnných stáží mezi pracovníky Krajského úřadu a sociálních služeb, čímž by došlo k vyšší informovanosti a porozumění mezi oběma stranami.

6.2 Dotazníkové šetření mezi školskými zařízeními

Dotazníkové šetření mezi školskými zařízeními bylo realizováno v říjnu 2021 a bylo osloveno celkem 8 školských zařízení, z toho se 4 zařízení do šetření zapojila. Zúčastnila se tak následující školská zařízení:

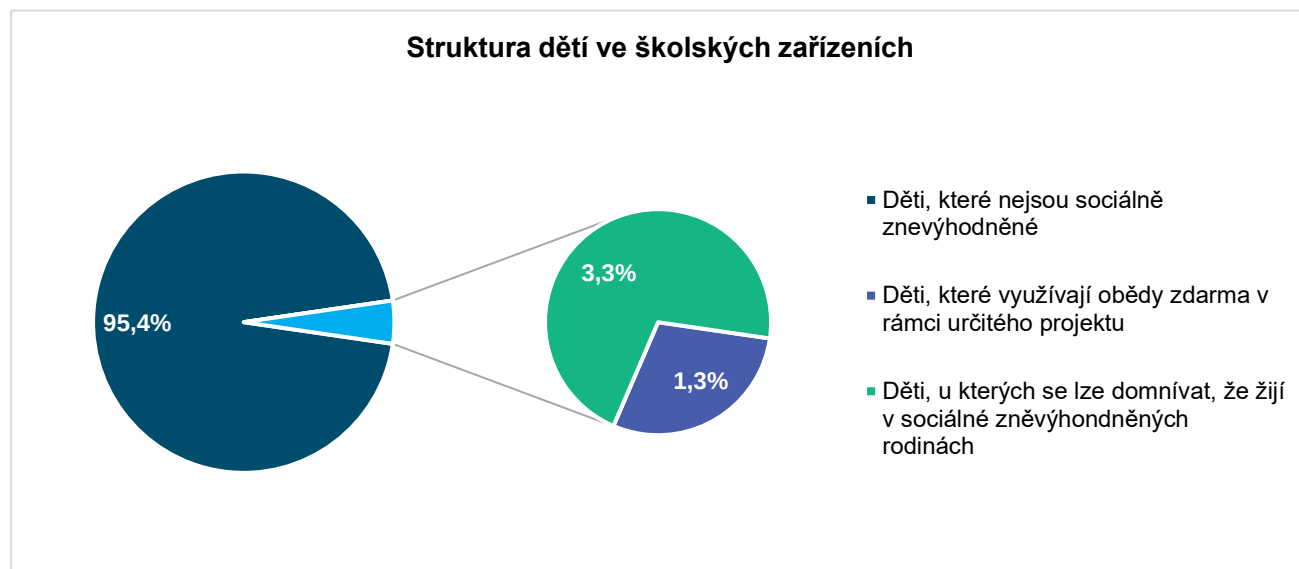
- Mateřská škola Rašínova 600 (dále též MŠ Rašínova),
- Mateřská škola a Základní škola speciální NONA, o.p.s. (dále též „MŠ a ZŠ speciální NONA“),
- Základní škola Malecí (dále též „ZŠ Malecí“),
- Střední průmyslová škola, Odborná škola a Základní škola Nové Město nad Metují (dále též „SPŠ, OŠ a ZŠ NMnM“).

Na konci června 2021 měla tato zařízení celkem 1 043 dětí. Z toho nejvíce dětí (457) docházelo do zařízení SPŠ, OŠ a ZŠ NMnM. Dále 386 dětí docházelo do ZŠ Malecí, 121 do MŠ Rašínova a 79 do MŠ a ZŠ speciální NONA.

Z celkového počtu bylo celkem 14 dětí, které využívaly projekt MPSV „Obědy do škol“ a měly hrazené stravování včetně dětí využívající jiné obdobné projekty, které hradí stravování např. projekt „Obědy pro děti“. Mimo dětí, které využívají dotace na školní stravování, bylo dále celkem 34 dětí, u kterých bylo možné se domnívat, že žijí v sociálně znevýhodněných rodinách, přesněji v rodinách, které se ocitly v bytové nouzi, jsou ohrožené ztrátou bydlení, bez bydlení nebo žijí v nevyhovujících podmínkách. Celkem tak bylo identifikováno 48 dětí. Z toho počtu připadalo celkem 7 dětí na MŠ Rašínova, 7 dětí na MŠ a ZŠ speciální NONA, 26 dětí na SPŠ, OŠ a ZŠ NMnM (SPŠ – 1, OŠ – 15, ZŠ – 10) a 8 dětí na ZŠ Malecí. Dle poskytnutých informací tak děti,

kterým hrozí sociální vyloučení, představují 4,6 % z celkového počtu. Mezi jednotlivými školami se tento podíl pohyboval v intervalu od 2,1 % do 8,9 % v závislosti na typu zařízení.

Graf 8 – Struktura dětí ve školských zařízeních dle sociální situace

Zdroj: Dotazníkové šetření mezi školskými zařízeními (vlastní zpracování)

Strategie a opatření pro sociálně znevýhodněné děti

Polovina školských zařízení má ve školním vzdělávacím programu zaneseny specifické strategie vzdělávání sociálně znevýhodněných žáků. Mimo to mají 3 zařízení nějaká opatření pro sociálně znevýhodněné děti pocházející z ekonomicky slabých rodin. Jedno ze zařízení má sociální pracovníci jako součást školského poradenského týmu, která komunikuje s orgány sociálně-právní ochrany dětí (dále též „OSPOD“), nadacemi, doprovodnými organizacemi či se podílí na žádostech o poskytnutí dotace na podporu integrace romské menšiny. Jiné zařízení uvedlo za příklad možnost zdarma navštěvovat školní zájmové kroužky, školní družinu, školní klub a bezplatné zajištění některých pomůcek k výuce. Dále zařízení umožňuje nastavit splátkový kalendář na platbu akcí a výletů. Třetí zařízení uvedlo, že poskytují vlastní program obědy do škol a školního asistenta.

Situace bydlení v NMnM

Závěrem byla zařízení dotazována na situaci bydlení v Novém Městě nad Metují. Dvě zařízení uvedla, že nepociťují nárůst bytové nouze a jedno zařízení uvedlo, že v posledních letech počet rodin v bytové nouzi mírně stoupá. Poslední zařízení uvedlo, že situaci nedokáže posoudit, nicméně byla zmíněna absence chráněného bydlení ve městě a okolí.

7. VÝSLEDKY ROZHOVORŮ S KLÍČOVÝMI AKTÉRY V OBLASTI BYDLENÍ

V následující kapitole jsou prezentována zjištění z rozhovorů, které byly realizovány s klíčovými aktéry v oblasti bydlení ve městě. Celkem bylo realizováno 9 telefonických rozhovorů.

Komise bytová NMnM

Nejčastěji bydlení v bytech ve vlastnictví města poptávají samoživitelky nebo senioři, tyto dvě skupiny osob tvoří většinu z žadatelů. Překvapivě nízká je poptávka po bezbariérových bytech, jejichž množství je v současnosti dostatečné. Byty jsou ale všechny obsazené a žadatelé tak musí čekat několik měsíců či let, než se vhodný byt uvolní.

Hlavními kritérii pro přidělení bytu je bydliště v NMnM, bezdlužnost vůči městu a také výše příjmů. Nicméně příjmy nesmí být příliš vysoké, pak je zájemce schopný si najít bydlení na soukromém trhu s nájemním bydlením. V souvislosti s požadavkem bezdlužnosti je město ochotné nastavit splátkový kalendář v případech, kdy je dlužník schopen závazek splácet. Naopak když dluh vůči městu vznikl nějakým závažným jednáním, jako například úmyslným ničením majetku města, tak je nejprve dluh potřeba splatit.

V současné době se provádí investice do bytového fondu, když se byt uvolní, tak se nejprve provede jeho rekonstrukce. Potenciální zlepšení situace v oblasti nabídky bytů je rekonstrukce bývalého hotelu Metuj. V rámci tohoto projektu by mělo být vyčleněny také startovací byty pro mladé na omezenou dobu 2 až 3 let (cca 3-4 byty), což by motivovalo mladé ve městě setrvat.

Sociálně právní ochrana dětí v NMnM

Z cílové skupiny rodiny s dětmi, samoživitelky a samoživitelé jsou bytovou nouzí ohroženy výrazně více matky samoživitelky s jedním dítětem. Oproti samoživitelkám se dvěma dětmi mají vyšší pravděpodobnost, že nedosáhnout na žádné dávky kvůli životnímu minimu. Celkem řešíme cca 5-10 takových případů za rok. Například se ženy chtějí rozvést, ale panuje zde obava o budoucnost, z toho důvodu k takovému kroku často nedojde. Problémem pak je, že aby ÚP pomohl ve formě dávky MOP na kauci, musí mít zajištěnou nájemní smlouvu. Jenže tu vlastníci bytů neposkytnou.

Nápomocné by bylo, kdyby bylo možné poskytnout krizové bydlení na dobu nezbytně nutnou cca 2-3 měsíce, kdy by ty ženy nemusely řešit, zda se odstěhovat nebo ne. Jednou z alternativ je azylový dům, která je ale plná a žadatelé tak musí čekat.

Úřad práce NMnM

Zásadním problémem osob v bytové nouzi jsou jistoty (kauce), kdy tyto osoby nedokáží na složení jistoty našetřit. K tomuto účelu mohou žádat o dávku MOP. Dávkou MOP jsou řešeni cca 1-3 klienti za rok. Celkem ale za rok tuto dávku za účelem zaplacení jistoty žádá cca 10 žadatelů, kteří jsou převážně samoživitelky či jednotlivci. Podmínkou pro čerpání je doložení vážného důvodu pro čerpání této dávky (vážný důvod, proč opouští byt). Jedním z příkladů vážného důvodu, kdy je tato dávka vyplácena, je pomoc oběti domácího násilí, která potřebuje opustit stávající bydlení. Řada ze žadatelů však na dávku nedosáhne. Prvním důvodem je, když žadatelé o tuto dávku porušili například podmínky nájemní smlouvy nebo neplatili nájemné a z toho důvodu jim byla ukončena nájemní smlouva. V tomto případě zaniká nárok na dávku. Jiným problémem je, když by žadatelé mohli dávku čerpat, ale majitel bytu požaduje v rámci jistoty i zálohu na poplatky za energie. Žadatelé o dávku musí doložit, jak tuto částku doplatí a pokud doložit nemohou, tak zaniká nárok na dávku. Pokud osoba dosáhne na dávku MOP, dostane celkem 2 holé nájemy. V případech, když žadatel na dávku nedosáhne je odkázán na využití ubytovny ve městě, azylové bydlení či jiné přechodné bydlení.

Jako efektivní řešení se jeví možnost rychle přidělit krizový byt na několik měsíců jako mezistupeň bydlení, především samoživitelkám nebo jednotlivcům, pro které často stačí malý byt.

Centrum prevence Mandl

Centrum prevence Mandl je poskytovatelem sociální služby sociální rehabilitace na území města. V rámci rozhovoru bylo zmíněno, že v posledních letech byla sociální politika zaměřena na rodiny s dětmi, u kterých se považuje situace v oblasti bydlení za relativně dobrou. V současnosti se spíše jedná o jednotlivce, kteří se ocitnou v bytové nouzi. Pro tyto osoby je dostupná ubytovna ve městě nebo azylové bydlení v okolních městech. Ubytovna má ale v důsledku pandemie COVID-19 sníženou kapacitu na 1 osobu na pokoj, kde v běžném provozu mohly bydlet až 3 osoby.

Typickým problémem osob v bytové nouzi je nízký příjem a případné zadlužení. Mnoho z nich má také zdravotní problémy či zdravotní postižení/invaliditu. Jsou tedy znevýhodněni na trhu práce a často nemají rodinu nebo blízké, kteří by jim pomohli. Tyto problémy pak u řady z nich způsobují, že nemají motivaci či nevěří, že jsou schopni svou situaci změnit. Spolupráci s poskytovatelem služby pak naváže pouze malá část z nich. Celkem se jedná o přibližně 10 osob za rok, ale skrytých osob, které svou situaci neřeší, je více.

Vhodným řešením pro tyto osoby je forma krizového bydlení bez požadavku kauce, která je pro většinu z těchto osob příliš vysoká a nedokáží na ni našetřit. Možností je pravidelná splátka kauce v krizovém bydlení rozložená do několika měsíců. Toto bydlení by mělo být bezbariérové kvůli častým zdravotním problémům.

Poskytovatel má dle zkušeností dobře nastavenou spolupráci s dalšími poskytovateli návazných služeb a v tomto ohledu považuje situaci za uspokojivou bez potřeby navýšení kapacit či poskytování jiných druhů sociálních služeb. Pro klienty poskytují či zprostředkovávají také dluhové poradenství.

Městské středisko sociálních služeb Oáza

Největším problémem pro klienty pečovatelské služby tohoto poskytovatele jsou byty, které se nachází ve vyšších patrech bez výtahu. Tato skutečnost má za následek, že se osoby bydlící v těchto bytech se bojí vycházet ven a zůstávají většinu času doma. To má další negativní důsledky jako například sociální izolace. Nicméně problémové jsou i některé bezbariérové byty. Například byty ve vlastnictví města nemají uzpůsobenou koupelnu k provedení hygienických úkonů a klienti musí být za tímto účelem převezeni do zařízení poskytovatele. Bezbariérové byty tak nevyhovují současným standardům a je potřeba je upravit tak, aby odpovídali specifickým potřebám osob se sníženou soběstačností. Zhoršené podmínky bydlení se týkají celkem 28 klientů, nicméně ne všichni klienti by pravděpodobně byli ochotni změnit své bydlení.

Vrchoviny

V části obce Vrchoviny je situace bydlení na poměrně dobré úrovni. Během posledních 3 let se na území obce obsadily všechny domy solventními domácnostmi a problémy s bytovou nouzí se neobjevují. Jsou obydlené i staré domy. Vrchoviny mají celkem 3 obecní byty, jsou obsazené a s nájemníky nejsou řešeny žádné potíže. Momentálně je situace stabilní, pokud se někdo v bytové nouzi nachází, tak je to skryté. Dříve se objevovaly problémy s nízkopříjmovými seniory, kteří nemělo dostatek peněz na vytápění bytu. Nicméně bylo zmíněno, že obecních bytů není dostatek a vlastnictví 2 dalších bytů by pomohlo v případech, kdy senioři potřebují byt, ale jedinou možností je pečovatelský dům, ačkoliv by mohli nadále bydlet sami v bytě bez pomoci. Jednou z možností se nabízí přestavba půdy obecní budovy (knihovna) na malé byty.

Jediným problémem jsou osoby bez domova bydlící ve slepičárně. Většinu času se jedná o bezproblémové osoby, které občas někomu vypomohou za nějakou formu odměny, například pomohou složit uhlí. Problémy mohou nastat v letních měsících, když se na tomto místě zdržuje více osob. Poté dochází k menším krádežím, například slepice či králíci nebo zanechají nepořádek na hřbitově. Mimo slepičárnu také pobývají ve stanech v roštích u vlakové zastávky.

Spy

V části obce Spy je situace v oblasti bydlení také na dobré úrovni. Obec nemá informace o tom, že by se zde nacházeli osoby v bytové nouzi. Ve Spech se v posledních letech realizuje výstavba domů a nově přistěhovalí

tvoří solventní domácnosti, kterým ztráta bydlení nehrozí. Ty osoby, které mají například nižší příjem, tak zde mají rodinné příslušníky, kteří jim pomáhají.

V oblasti bydlení je však zásadní problém týkající se všech osob, a to chybějící kanalizace. Tato skutečnost způsobuje všem obyvatelům obce diskomfort. Hlavním problémem je však kopcovitý terén, kde se obec nachází. Tato věc může mít potenciálně negativní dopad na senior jako majitele starších domů, když je potřeba techniku spojenou s odpadem opravit či nahradit.

Krčín

V části obce Krčín je situace v oblasti bydlení rovněž na dobré úrovni. Nejsou informace, že by se některé osoby ocitly v poslední době v bytové nouzi. Pokud ano, jedná se o skrytou bytovou nouzi. Doporučována je podpora přestavby bývalého hotelu Metuj, kde by měly vzniknout byty nové, které by případnou situaci bytové nouze řešily. Zároveň ale bylo zmíněno, že v letních měsících se po obci pohybovala osoba bez domova, jejíž současná poloha není známá. O osobách z jiných cílových skupin není známo, že by se nacházely v bytové nouzi.

Soukromý poskytovatel nájemního bydlení

Soukromý poskytovatel nájemního bydlení ve městě má ve vlastnictví bytový dům s celkem 80 bytovými jednotkami, z toho je 5 bytů velkých (3+1) a zbylé byty jsou malé garsoniéry (1+0). Malé byty jsou obsazeny spíše mladými osobami a představují pro ně formu startovacího bydlení. Druhou více početnou skupinou jsou nájemci senioři, často ovdovělí, kterým stačí malý byt a velký byt by byl zároveň příliš nákladný. Mimo tyto dvě skupiny malé byty využívají také osoby dojíždějící Kvasin za účelem práce nebo rozvedené osoby.

Všechny byty jsou zaplněny a pokud se nějaký uvolní, tak je do několika týdnů opět obsazený novým nájemníkem. Poskytovatel bydlení si tak může ze zájemců vybrat, což snižuje šance zájemcům, kteří nepůsobí solventně. Zároveň je pro bydlení vyžadováno složení jistoty ve výši 15 000 Kč, a to je pro nízkopříjmové osoby velkou bariérou.

8. SWOT ANALÝZA

SWOT analýza byla zpracována na základě výsledků analytických prací, které byly popsány v předcházejících kapitolách. Ve SWOT analýze jsou zachyceny silné stránky (Strengths), slabé stránky (Weaknesses), příležitosti (Opportunities) a hrozby (Threats) z pohledu dostupného bydlení v Novém Městě nad Metují. SWOT analýza je jedním z analytických podkladů pro stanovení strategických cílů a opatření v návrhové části dokumentu.

Tabulka 19 - SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
Historické a současné činnosti města v oblasti dostupného (sociálního) bydlení	Nedostupné krizové bydlení pro rodiny s dětmi, samoživitelky a samoživitelé
Existence sociálních služeb pro cílovou skupinu (sociální rehabilitace, terénní programy)	Poptávka převyšující nabídku u bytů k pronájmu způsobující příliš vysoké ceny nájemného a jistoty (kauce) pro cílovou skupinu k užívání bytu na trhu bydlení
Existence městské ubytovny	
Byty v domech s výtahem ve vlastnictví města	Nedostatek (větších) bytů v bytovém fondu města vhodných pro rodiny s dětmi, samoživitelky a samoživitelé
Vyčleněné byty zvláštního určení ve vlastnictví města	
Stavba nových bytů ve městě	Nedostatek finančních prostředků cílové skupiny k zajištění vlastního bydlení na trhu s nájemním bydlením (potřeba složení jistoty)
Monitoring osob bez domova na území města a jejich nízký počet	
Snaha poskytovatelů sociálních služeb řešit nepříznivou sociální situaci cílové skupiny dostupného bydlení	Zvýšená cenová hladina a zvýšený podíl finančních prostředků cílové skupiny na nákladech na bydlení
Pokles počtu osob v exekuci	Nedostatek informací o bytech ve vlastnictví města (technický stav, vybavení)
Nízký podíl nezaměstnaných osob	Vysoký podíl bariérových bytů ve městě
Průběžné zjišťování a sledování potřeb obyvatel ve městě	
Kvalitní a oceňovaná terénní sociální práce	
Pravidelná a včasná informovanost Odboru sociálních věcí o vzniku dluhu na nájemném v městském bytě a následné rychlé řešení formou splátkového kalendáře, dávky či zajištění další pomoci	
Velmi nízký počet problémových nájemníků v městských bytech, případně se jedná o nízké částky do 5 tis. Kč	
Příležitosti	Hrozby
Záměr přestavby bývalého hotelu Metuje na bytové jednotky pro sociální nebo sociálně slabé skupiny osob či mladých rodin	Zvyšující se podíl skupiny obyvatel ve věku 80 let a více a zvýšená poptávka po pobytových zařízeních pro seniory

Vyšší transparentnost systému přidělování bytů ve vlastnictví města	Další nárůst počtu dlouhodobě nezaměstnaných osob
Vytvoření zákona o sociálním bydlení	Možnost percepce dostupného bydlení jako „ekonomicky nevýhodný pronájem bytů“ pro město nebo soukromé subjekty
Možnost využití zvýhodněných úvěrů a dotačních programů pro financování výstavby/rekonstrukce bytů	Vyšší míra závislosti mladých dospělých na rodičích a s tím spojené problémy při osamostatnění (např. dluhové zatížení)
Spolupráce s investory realizující výstavbu bytů na území města s cílem navýšení počtu sociálních bytů (v lokalitách bývalých kasáren a „Zlatý trojúhelník“)	Krátkodobé nájemní smlouvy představující právní nejistotu pro cílovou skupinu
Zapojení dalších vlastníků bytů na území města při řešení bydlení CS	

Zdroj: vlastní zpracování

9. NÁVRH SYSTÉMU DOSTUPNÉHO BYDLENÍ VE MĚSTĚ NMnM

V kapitole bude navržený systém dostupného bydlení ve městě NMnM, který bude reflektovat zjištění v analytické části dokumentu. Cílem je navrhnout systém, který bude zohledňovat potřeby cílové skupiny v oblasti bydlení, bude transparentní a bude řešit problém bytové nouze.

Je potřeba, aby systém rozlišoval jednotlivé skupiny osob v rámci celé cílové skupiny dostupného bydlení z toho důvodu, že potřeby těchto skupin se zásadně liší a rozdílná je rovněž jejich schopnost bydlet. Pro skupinu osob přežívající venku a ve vyloučených lokalitách a také skupinu osob přebývajících v ubytovně a sociálních službách je vhodnější model prostupného bydlení (Housing Ready), kdy se za pomoci sociální práce tyto osoby učí návykům péče o domácnost. Prvním stupněm je bydlení v sociální službě nebo na ubytovně. V případě prokázání dostatečných schopností a dodržování pravidel jednotlivých zařízení, je možné tyto osoby přesunout do tréninkového bydlení. Jedná se o standardní bydlení, v rámci kterého je uživatelům bytu poskytována podpora dle individuálních potřeb. Následně se tyto byty přesunou do standardního nájemního bydlení nebo je uživatelům těchto bytů poskytnuta pomoc při hledání bytu na standardním trhu s nájemním bydlením.

Naopak pro skupiny osob rodiny s dětmi, samoživitelky a samoživitelé, senioři, osoby se zdravotním postižením je vhodnější model bydlení především (Housing First), kdy se u těchto osob očekává, že již mají návyky péče o domácnost. V tomto případě je rovnou poskytnut standardní byt, který se neliší od bytů v nájemním bydlení (na trhu s nájemním bydlením). V případě potřeby je těmto osobám rovněž poskytována podpora udržení si bydlení podle individuálních potřeb. Není to však podmínkou.

9.1 Žádost o přidělení bytu v režimu sociálního bydlení

Žadatelem může být jakákoli fyzická osoba, která splňuje základní podmínky. Žadatel (ani osoba blízká) nesmí mít závazky vůči městu a zároveň nemá právo užívání jiného bytu na dobu neurčitou, doživotní nebo delší než tři roky (na základě nájemní, podnájemní smlouvy, věcného břemene apod.). Bezdlužnost však může být v některých případech problematická a neměla by znamenat nepřekonatelnou bariéru. Doporučuje se tedy snaha o alternativní řešení, které může být vázáno na podmínku splnění závazku vůči městu NMnM v dodatečně poskytnuté lhůtě, nebo bude uzavřena dohoda o splácení tohoto závazku ve splátkách, anebo bude rozhodnuto o posečkání s úhradou místních poplatků či pokut. Žádost musí být podána formou, kterou stanovuje dokument „Žádost o zařazení do evidence zájemce o bydlení“. Podaná žádost je platná jeden rok od data podání. V případě, že má po uplynutí této doby žadatel trvalý zájem na přidělení bytu, je nutné takovou skutečnost městu oznámit či podat žádost novou.

V rámci vyřízení Žádosti spolupracuje sociální pracovník se zájemcem a vyhodnotí stav bytové nouze. Stav bytové nouze bude vyhodnocen na základě vyplnění standardizovaného dotazníku, který bude obsahovat základní informace o domácnosti, zhodnocení kvality bydlení, zhodnocení finanční dostupnosti bydlení, zhodnocení minimálních standardů kvality bytu a zhodnocení přiměřené velikosti bydlení. Zájemce je povinen za tímto účelem poskytnout sociálnímu pracovníkovi potřebnou součinnost, kdy je potřeba, aby sociální pracovník zájemce v bytu navštívil a bydlení zhodnotil. Po vyhodnocení míry bytové nouze je sociálním pracovníkem vytvořena zpráva doporučení, která se následně předává Komisi bytové. Pokud situace bytové nouze nastala opakovaně, jsou informace sociálním pracovníkem aktualizovány. V případech, kdy je odůvodněná potřeba slevy na nájemném, může ji sociální pracovník navrhnout v rámci předání žádosti Komisi bytové. Tato činnost je spojena s relativně vysokou časovou náročností pro sociálního pracovníka v závislosti na celkovém počtu žadatelů, což bude vyžadovat navýšení personální kapacity.

9.2 Přidělování obecních bytů v režimu sociálního bydlení

Pravidla a postupy při přidělování bytů ve vlastnictví města NMnM by měly napomáhat prevenci bytové nouze ve městě. V tomto ohledu by měla být nastavená pravidla transparentní a postupy účinné. Zároveň je potřeba se řídit základními principy a respektovat je. Jedná se o principy definované v Koncepci sociálního bydlení České republiky 2015-2025, a to princip solidarity, rovnosti a nediskriminace, subsidiarity, bydlení v bytě,

individuálního a diferencovaného přístupu, dostupnosti, dobrovolnosti, nesegregace, posilování kompetencí, sociální adaptace na podmínky bydlení, prevence. Zároveň je třeba efektivně vynakládat veřejné prostředky a nastavit pravidla tak, aby nebyly mechanismy systému jednoduše zneužitelné.

O přidělu bytu v režimu sociálního bydlení bude nadále rozhodovat Komise bytová s 12 členy a předsedou. Odbor sociálních věcí bude komisi navrhopvat vhodné zájemce o byt v režimu sociálního bydlení. Jednotlivým zájemcům bude sociálním pracovníkem města vyhodnocen stav bytové nouze. Doporučení Odboru sociálních věcí tak bude záviset na současné životní situaci zájemce. Komise bytová následně zohlední využitelnost volných bytů a situaci jiných žadatelů.

Sociální pracovník bude pravidelně monitorovat situaci dostupných bytů v obci. V souvislosti s tím vede diskuzi se zájemci o vhodnosti dostupných bytů a zohledňuje jejich potřeby.

Výběr mezi více zájemci je realizován při respektování principů sociálního bydlení a se zohledněním vlastností volných bytů z hlediska vybavenosti, dispozice, výměry a bariérovosti. Samotný výběr pak musí být odůvodněn.

10. STRATEGICKÉ CÍLE A OPATŘENÍ VČETNĚ RIZIK SOUVISEJÍCÍCH SE ZAVEDENÍM NAVRŽENÉHO SYSTÉMU DO PRAXE A EKONOMICKÝCH DOPADŮ REALIZACE

V této kapitole jsou představeny stanovené strategické cíle, jejichž naplněním se bude město přibližovat k navrženému systému dostupného bydlení ve městě. Cílem je dostatečně informovat obyvatele města NMnM o možnostech řešení a také předcházet bytové nouzi. Dále je cílem nastavit efektivní vzájemnou spolupráci mezi poskytovateli sociálních služeb, městem NMnM a dalšími aktéry v rámci problematiky bydlení. Jednotlivé kroky města by měly vést k zajištění dostupného bydlení pro osoby, které se ocitly nebo jsou ohroženy bytovou nouzí. Mimo to je potřeba se soustředit na rostoucí podíl seniorů ve věku 80 let více v populaci a monitorovat kapacity a poptávku po službách pro tyto osoby. Také je potřeba mít dostatečné kapacity a možnosti bydlení a pomoci pro sociálně slabé osoby a samoživitelky a samoživitelé.

Cílem je efektivně předcházet a řešit bytovou nouzi obyvatel města. Systém by tak měl zkrátit čas v bytové nouzi a jednotlivé osoby vést k tomu, aby se v bytové nouzi již neocitly. Navrhovaná opatření vznikla na základě provedených analytických prací. Město by mělo průběžně (cca 1x za rok) vyhodnocovat naplňování jednotlivých opatření a zároveň monitorovat problematiku dostupného bydlení ve městě.

Strategický cíl 1: Nastavení systému dostupného bydlení ve městě a zvýšení informovanosti cílové skupiny

Opatření	1.1 Zabezpečení kontaktního místa pro bydlení
Popis opatření	Kontaktní místo je potřeba zajistit s cílem prevence bytové nouze. Jedná se o zaměstnance Odboru sociálních věcí na pracovní pozici sociálního pracovníka. Pod tuto funkci bude spadat poradenství osobám, které se ocitnou v bytové nouzi nebo jsou bytovou nouzí ohroženy. Cílem je zachytit tyto ohrožené osoby a poskytnout jim poradenské služby v souvislosti s možnostmi řešení jejich situace v oblasti bydlení. Pozitivem je pro osoby snadno dostupná pomoc a orientace v možnostech bydlení.
Předpokládané zdroje financování	Město Nové Město nad Metují
Předpokládaní realizátoři a partneři	Město Nové Město nad Metují
Předpokládaný termín realizace	2022-2023
Potenciální rizika	Nedostatečná informovanost o existenci kontaktního místa

Opatření	1.2 Systém identifikace rizika bytové nouze
Popis opatření	Cílem je pomoc osobám (domácnostem) v situaci ohrožení bytové nouze, kterým vznikl dluh a nemohou tuto situaci včas vyřešit. Podstatou je včasné informování Odboru sociálních věcí o vzniku dluhu a nabídka pomoci se záměrem situaci řešit a předcházet navyšování dluhu či dokonce ztrátě bydlení. Toto opatření se primárně týká nájemníků městských bytů. Lze však navázat spoluprací se soukromými vlastníky bytů, kteří by v případech, kdy mají problémy s nájemníky, jež neplatí nájemné, předali nájemníkům informace o možnostech pomoci (např. kontaktní místo). Evidence podpořených osob může dále sloužit jako jeden z pokladů k monitorování situace bydlení a bytové nouze ve městě.
Předpokládané zdroje financování	Město Nové Město nad Metují
Předpokládaní realizátoři a partneři	Město Nové Město nad Metují
Předpokládaný termín realizace	Průběžně
Potenciální rizika	Nezájem o spolupráci ze strany soukromých vlastníků bytů

Opatření	1.3 Informovanost a propagace aktivit v oblasti dostupného bydlení
Popis opatření	Obyvatelé města budou prostřednictvím dostupných prostředků (web, sociální sítě, zaměstnanci města a jiné) informováni o realizaci aktivit města v oblasti dostupného bydlení (např. naplnění opatření tohoto dokumentu, plánování a realizace projektů v oblasti bydlení). Mimo realizaci těchto aktivit by se měla široká veřejnost informovat o problematice dostupného (sociálního) bydlení a v souvislosti s tím, jaké aktivity v rámci této problematiky město NMNM realizuje ve spolupráci s dalšími aktéry jako jsou poskytovatelé sociálních služeb nebo soukromí vlastníci bytů.
Předpokládané zdroje financování	Město Nové Město nad Metují
Předpokládaní realizátoři a partneři	Město Nové Město nad Metují, poskytovatelé sociálních služeb a další zapojení
Předpokládaný termín realizace	Průběžně
Potenciální rizika	Nepochopení smyslu dostupného bydlení širokou veřejností bez dostatečné informovanosti

Opatření	1.4 Hodnocení systému dostupného bydlení ve městě
Popis opatření	Průběžné vyhodnocení různých forem bydlení dostupných ve městě v kontextu potřeb cílové skupiny a také kapacit.
Předpokládané zdroje financování	Město Nové Město nad Metují
Předpokládaní realizátoři a partneři	Město Nové Město nad Metují (Odbor sociálních věcí, Odbor majetku města), poskytovatelé sociálních služeb
Předpokládaný termín realizace	1x za rok
Potenciální rizika	Bez rizika

Opatření	1.5 Vyčlenění krizového bytu
Popis opatření	Vyčlenění krizového bytu jako mezistupeň mezi bydlením v sociálních službách, na ubytovnách nebo při náhlé ztrátě bydlení. Krizové bydlení by bylo možné využívat pouze na omezenou dobu, než bude možné přejít do jiného režimu bydlení. Současně tento byt může být použitý v rámci systému prostupného bydlení (Housing Ready), tedy jako byt tréninkový před bytem v režimu nájemního bydlení. Tento byt by mohl vzniknout například jako přestavba půdy obecní budovy (knihovna) na malé byty v části obce Vrchoviny.
Předpokládané zdroje financování	Město Nové Město nad Metují
Předpokládaní realizátoři a partneři	Město Nové Město nad Metují (Odbor sociálních věcí, Odbor majetku města), poskytovatelé sociálních služeb
Předpokládaný termín realizace	Do roku 2026
Potenciální rizika	Nedostatek bytů v bytovém fondu

Strategický cíl 2: Podpora a realizace projektů a aktivit v oblasti bydlení a bytového fondu města

Opatření	2.1 Realizace záměru přestavby bývalého hotelu Metuje na bytové jednotky
Popis opatření	Město bude pokračovat v realizaci záměru přestavby bývalého hotelu Metuj na bytové jednotky. Některé z bytů by měly být vyčleněny pro sociální (a nízkonákladové) bydlení pro cílovou skupinu. Jedná se o bydlení mladých rodin, osob se zdravotním postižením, seniorů, samoživitelek a samoživitelů. Zároveň by zde mohl být dostupné krizový byt pro nepředvídatelné případy, jelikož krizové bydlení je v současnosti řešeno ubytováním na městské ubytovně, které není bezbariérová a není vhodná pro děti. Bytové jednotky by měly odpovídat potřebám jednotlivých skupin z pohledu velikosti, dispozice, bariérovosti a vybavení.
Předpokládané zdroje financování	Město Nové Město nad Metují, Ministerstvo pro místní rozvoj
Předpokládaní realizátoři a partneři	Město Nové Město nad Metují (Odbor sociálních věcí, Odbor majetku města, Odbor výstavby a regionálního rozvoje), soukromé subjekty
Předpokládaný termín realizace	Do roku 2026
Potenciální rizika	Zájem o přestavbu na větší byty, které nebudou pro cílovou skupinu dostupné a vhodné.

Opatření	2.2 Rozšíření kapacit bytů zvláštního určení
Popis opatření	Opatření slouží k rozšíření stávajících kapacit bytů zvláštního určení ve vlastnictví města. V současnosti je v bytovém fondu města vyčleněno celkem 23 bytů zvláštního určení, což představuje pouze 8,2 % z bytů ve vlastnictví města. Byty zvláštního určení budou nadále jako bezbariérové bydlení pro handicapované osoby s možností posilovat schopnost bydlet samostatně a hlavně bezbariérové bydlení pro seniory s možností zabezpečení pečovatelské služby. S ohledem na očekávaný nárůst podílu seniorů ve věku 80 let a více bude město podporovat vyčlenění dalších bytů z bytového fondu do režimu bytů se zvláštním určením. Zároveň bude město do tohoto režimu vyčleňovat i byty nové (například přestavbou bývalého hotelu Metuj).
Předpokládané zdroje financování	Město Nové Město nad Metují, Ministerstvo pro místní rozvoj
Předpokládaní realizátoři a partneři	Město Nové Město nad Metují (Odbor sociálních věcí, Odbor majetku města, Odbor výstavby a regionálního rozvoje), soukromé subjekty
Předpokládaný termín realizace	Průběžně
Potenciální rizika	Nepřipravenost kapacit na demografické stárnutí populace města

Opatření	2.3 Podpora výstavby komunitního bydlení
Popis opatření	Komunitní bydlení pro osoby se zdravotním postižením bylo zmíněno v rámci schválení urbanisticko-architektonické studie areálu bývalých kasáren v Novém Městě nad Metují. Podle této studie by v budoucnu mohlo vzniknout 18 bytů určené pro osoby se zdravotním postižením. Hlavní předností komunitního bydlení je uchování pocitu a prostředí domova, čímž se úspěšně vzdaluje od tradičního konceptu ústavní péče pro handicapované. Mimo to je tento koncept možné využít i pro seniory vedle stávajících alternativ bydlení, kdy komunitní bydlení může uvolnit kapacitu domovů pro seniory.
Předpokládané zdroje financování	Soukromé subjekty, Město Nové Město nad Metují, Ministerstvo pro místní rozvoj
Předpokládaní realizátoři a partneři	Soukromé subjekty, Město Nové Město nad Metují
Předpokládaný termín realizace	Nelze určit
Potenciální rizika	Nižší zájem soukromých subjektů o tento koncept

Opatření	2.4 Podpora a realizace bydlení v režimu Housing First (bydlení především)
Popis opatření	V rámci Housing First je první aktivitou poskytnutí osobám bydlení ve vlastním bytě, při kterém je zásadní poskytování podpory na udržení si bydlení dle individuálních potřeb. Cílem je osoby v bytové nouzi začlenit do běžného života. Cílovou skupinou této formy jsou takové osoby, které již mají základní návyky a dokáží se starat o domácnost. Vhodné je to zejména pro rodiny a matky s dětmi, které tuto podmínku splňují a zároveň pro ně nejsou dostupné jiné možnosti bydlení. Pro tuto formu je potřeba vyčlenit vhodný byt ve spolupráci se sociálními pracovníky či poskytovateli sociálních služeb vybrat vhodné osoby, které se do projektu mohou zapojit.
Předpokládané zdroje financování	Město Nové Město nad Metují
Předpokládaní realizátoři a partneři	Město Nové Město nad Metují (Odbor sociálních věcí, Odbor majetku města), soukromé subjekty, poskytovatelé sociálních služeb
Předpokládaný termín realizace	Od 2023
Potenciální rizika	Nedostupnost vhodných bytů k realizaci projektu

Strategický cíl 3: Podpora sociálních služeb v problematice bydlení

Opatření	3.1 Podpora služeb či projektů orientujících se na osoby ohrožené ztrátou bydlení či bez domova
Popis opatření	Město má dobrý přehled o osobách bez domova, které žijí na území města. S některými z nich se podařilo navázat spolupráci. Problémem některých osob bez domova je však závislost na návykových látkách a nezáměr o změnu situace. Město bude podporovat různé formy adiktologického poradenství a pomoci. Zároveň město bude podporovat (sociální) služby, jejichž činnost povede k prevenci ztráty bydlení (např. dluhová poradna).
Předpokládané zdroje financování	Město Nové Město nad Metují, Královéhradecký kraj, MPSV, EU
Předpokládaní realizátoři a partneři	Město Nové Město nad Metují (Odbor sociálních věcí), poskytovatelé sociálních služeb
Předpokládaný termín realizace	Kontinuálně
Potenciální rizika	Vnímání nižší priority pro adiktologické služby

Opatření	3.2 Zvýšení kapacity pečovatelské služby
Popis opatření	S ohledem na demografické stárnutí populace a předpokládané zvýšení podílu i počtu seniorů ve věku 80 let a více je dostatečná kapacita pečovatelské služby zásadní. Toto opatření je důležité zejména v kombinaci s navyšováním počtu bytů zvláštního určení. Cílem je umožnit osobám setrvat v přirozeném prostředí domova, kde se cítí spokojeně. Pozitivem je, že z pohledu problematiky bydlení se jedná o formu pomoci s relativně nízkými náklady oproti pobytovým službám. Mimo to je využívání neinstitutizovaných forem péče podporováno na krajské i národní úrovni ČR. V současnosti je ve městě pečovatelská služba zajišťována poskytovatelem Městské středisko sociálních služeb Oáza v terénní i ambulantní formě, jehož zřizovatelem je město NMnM.
Předpokládané zdroje financování	Město Nové Město nad Metují, Královéhradecký kraj, MPSV, uživatelé
Předpokládaní realizátoři a partneři	Město Nové Město nad Metují, poskytovatelé sociálních služeb
Předpokládaný termín realizace	Průběžně
Potenciální rizika	Nepřípravenost kapacit na demografické stárnutí populace města

11. SEZNAMY

SEZNAM ZKRATEK

Zkratka	Definice
ČSÚ	Český statistický úřad
NMnM	Nové Město nad Metují
MOP	Dávka - mimořádná okamžitá pomoc
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
OSPOD	Orgány sociálně-právní ochrany dětí
OSV	Odbor sociálních věcí
SLDB 2011	Sčítání lidu, domů a bytů 2011
SSP	Státní sociální podpora
ZPHN	Zákon o pomoci v hmotné nouzi

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Počet obyvatel a pohlavní struktura ve městě NMnM k 31.12. v letech 2010–2020.....	6
Tabulka 2 - Pohyby obyvatelstva ve městě NMnM v letech 2010–2020.....	7
Tabulka 3 - Predikce věkových skupin ve městě NMnM do roku 2030	11
Tabulka 4 – Trh práce a nezaměstnanost v NMnM (k 31. 12.).....	12
Tabulka 5 – Příspěvek na bydlení – průměrný měsíční počet příjemců ve městě.....	15
Tabulka 6 - Doplatek na bydlení – průměrný měsíční počet příjemců ve městě	15
Tabulka 7 – Mimořádná okamžitá pomoc – počet vyplacených dávek za rok ve městě.....	16
Tabulka 8 - Bytový fond ve městě NMnM (SLDB 2011)	21
Tabulka 9 – Počty žadatelů o městský byt.....	25
Tabulka 10 - Služby sociální prevence pro cílovou skupinu dostupné na území města	26
Tabulka 11 – Další dostupné služby sociální péče na území města relevantní pro cílovou skupinu.....	27
Tabulka 12 – Další druhy dostupných služeb v okolí města relevantní pro cílovou skupinu	28
Tabulka 13 - Druhy služeb pro cílovou skupinu.....	30
Tabulka 14 - Počet klientů služeb z NMnM a Novoměstska dle pohlaví	31
Tabulka 15 – Počet klientů služeb z NMnM a Novoměstska dle věku a pohlaví.....	31
Tabulka 16 - Počet klientů služeb z NMnM a Novoměstska dle typu rodiny.....	32
Tabulka 17 - Míry výskytu jednotlivých důvodů, kvůli kterým využívají klienti z Novoměstska příslušnou službu	32

Tabulka 18 - Počet žadatelů o službu dle věku z NMnM a Novoměstska	33
Tabulka 19 - SWOT analýza	40

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Vývoj počtu obyvatel ve městě NMnM a vyšších územních celcích v letech 2010–2020 (2010 = 100).....	7
Graf 2 - Relativní pohlavní struktura města NMnM a ČR pro jednoleté věkové intervaly (k 31.12.2020) .	9
Graf 3 - Podíl hlavních věkových skupin na populaci města NMnM k 31. 12. v letech 2010 a 2020	10
Graf 4 - Predikce populace města NMnM	10
Graf 5 - Podíl nezaměstnaných osob v NMnM (k 31. 12.)	12
Graf 6 - Počet dlouhodobě nezaměstnaných v NMnM (k 31. 12.)	13
Graf 7 – Dokončené byty ve městě NMnM v jednotlivých letech	21
Graf 8 – Struktura dětí ve školských zařízeních dle sociální situace	36

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Cenová mapa nájemného v Královéhradeckém kraji k březnu 2020	23
--	----